

TÜRKİYE İŞ KURUMU

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BURSA İLİ

2023 YILI SONUÇ RAPORU

2023 YILI
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
BURSA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
BURSA İLİ 2023 YILI SONUÇ RAPORU

Hazırlayanlar:

Mehmet YILMAZ

Mutlu CEPE

Bu Rapor, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerde hayatını kaybeden çalışma arkadaşlarımıza adanmıştır.

Abdurrahman DURMUŞ-Adıyaman

M. Fatih BAYIN-Adıyaman

Pınar TÜMSAVAŞ-Adıyaman

Zeynep ERDEM-Adıyaman

Hüsnü ÇELİK- Hatay

Kübra SARIHAN-Hatay

Süleyman HATUNOĞLU-Hatay

Ali YÜCE- Kahramanmaraş

Mehmet CEREN-Kahramanmaraş

Şerif KOYUNCU-Kahramanmaraş

Zeliha BOZOK-Kahramanmaraş

SUNUŞ

İşsizlik, her ne kadar ülkelerin sosyo-ekonomik koşullarına göre değişe de çoğu ülkenin en önemli sorunlarından. Bu sorunun azaltılması hatta tamamen ortadan kaldırılması, en büyük hedeflerden biridir. Çünkü birçok sorunun kökeni ve güçlü bir destekleyicisi işsizliktir. Bu nedenle istihdamı artırmaya yönelik yatırımlar ve politikalar, tüm ülkeler için kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Ekonomik kalkınma bağlamında işgücü piyasalarının genel yapısı ve mevcut durumu son derece önemlidir. İktisadi kalkınma, ekonomik refah ve sosyal gelişme için işgücü piyasalarının olumlu yönde gelişmesine yönelik kararlı politikalar gereklidir. Geleceğe yönelik politikaların belirlenmesinde ise işgücü piyasalarının mevcut durumunun ve değişimlerinin tam olarak anlaşılması büyük önem taşımaktadır.

Türkiye İş Kurumu, 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerin görüş ve önerilerine başvurmaktadır. Bu görüşler doğrultusunda istihdam hizmetlerinin yürütülmesi amaçlanmaktadır. Yerel düzeydeki istihdam politikalarını, ihtiyaca uygun olarak geliştirmek ve İŞKUR tarafından sunulan hizmetleri daha etkin hale getirmek amacıyla 5 Haziran - 14 Temmuz 2023 tarihleri arasında kapsamlı bir İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirilmiştir. İl düzeyindeki işgücü arz ve talep verilerini içeren bu çalışmanın sonucunda oluşturulan rapor, istihdam politikaları adına genel bir rehber niteliği taşımaktadır.

Bu çalışmanın gerçekleşmesine katkı sağlayan Bursa Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü İş ve Meslek Danışmanlarına, çalışma kapsamında işyeri bilgi formlarını titizlikle yanıtlayan tüm işverenlere ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Bursa İşgücü Piyasası Araştırması analiz çalışmasının ülkemiz, ilimiz ve tüm ilgililer için faydalı olmasını diliyorum.

Mahmut DEMİRTAŐ
Vali

ÖN SÖZ

İstihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze görüşmelerle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler yerine getirmektedir.

Türkiye İş Kurumu, üstlendiği yasal ve sosyal sorumluluğun bilinciyle her geçen gün daha da genişleyen bir kitleye hizmet vermektedir. İşgücünün arz ve talep kısmını iyi analiz edip geleceğe yönelik istihdam politikalarını daha sağlıklı bir şekilde planlamak İŞKUR ile birlikte sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için önemlidir.

Kurumumuz bu çalışma ile işverenlerle hibrit yöntemle görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamakta hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir.

Bu bağlamda; ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere belirlenmiştir. 5 Haziran – 14 Temmuz 2023 döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden 106.053 işletmeye iş ve meslek danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek işveren veya işveren temsilcisi ile görüşülüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Bursa’da ise bu kapsamda planlanan 5.497 işletmeden veri derlenmiştir. Bu çalışma kapsamında hazırlanan 2023 yılı “İşgücü Piyasası Analizi” raporu, hem işgücü arzına ilişkin bazı değerlendirmeleri, hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız koordinatörlüğünde Kurumumuz İş ve Meslek Danışmanları aracılığıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri içermektedir.

Bu itibarla işgücü piyasası analizi çalışmasının İŞKUR ailesi ve diğer tüm kullanıcılar için hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen Kurum personelimize ve kıymetli vakitlerini ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize teşekkür ederim.

F. Eren TÜRKMEN
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	i
ÖN SÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
YÖNETİCİ ÖZETİ	1
GİRİŞ.....	3
BİRİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ	4
1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ.....	4
1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ.....	4
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI	6
1.3.1. Açık İş İlanları.....	6
1.3.2. İşe Yerleştirmeler.....	7
1.3.3. Kayıtlı İşsiz.....	8
1.3.4. Aktif İşgücü Programları	9
1.3.5. İşsizlik Ödeneği	12
İKİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI	14
2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM.....	15
2.2. AÇIK İŞLER.....	25
2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM).....	32
2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ	35
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	38
KAYNAKÇA	41
EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU.....	42

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri.....	4
Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri.....	5
Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri.....	5
Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler.....	6
Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler.....	8
Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları.....	11
Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek.....	12
Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı.....	16
Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları.....	23
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları.....	24
Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı.....	26
Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması.....	29
Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları.....	29
Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları.....	30
Tablo 15: Açık İş En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası.....	31
Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İş Olan Meslekler.....	32
Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları.....	33
Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek.....	34
Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı.....	36
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi.....	37
Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler.....	37

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları	6
Şekil 2: Yıllar İtibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları	7
Şekil 3: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları	9
Şekil 4: Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları	13
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı.....	17
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%)	17
Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı	18
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%)	19
Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı.....	20
Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı.....	20
Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı	21
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı	22
Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri.....	22
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı	23
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri	24
Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi	27
Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları	27
Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi	28
Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı	28
Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı	34
Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri	35

KISALTMALAR

AİPP	Aktif İşgücü Programları
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
NÜD	Nakdi Ücret Desteği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde gerçekleşen Pazarcık ve Elbistan merkezli iki büyük deprem, dünya genelinde benzerine nadir rastlanan bir örnek teşkil etmiştir. Bu depremler on bir ilde etkili olmuş ve yaklaşık 13,5 milyon vatandaşımızın yaşadığı geniş bir bölgede ciddi bir yıkıma neden olmuştur. Asrın felaketi olarak nitelendirilen bu depremlerin, sosyal, beşerî ve iktisadi hayata önemli etkileri olduğu açıktır.

Türkiye büyüme, dış ticaret ve işgücü açısından birçok ülkeden olumlu yönde ayrılmaktadır. 2021 yılının ikinci yarısından itibaren artan ihracat ile gelişen sanayi sektörünün öncülüğünde ülkemiz 2023 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 5,9< oranında büyümüştür. Güçlü büyümenin etkisi ile 2023 yılında istihdamda rekor seviyelere ulaşılmış, işsizlik oranı ise tek haneli seviyelere gerilemiştir.

Dinamik bir yapıya sahip olan işgücü piyasasının en etkili aktörü olarak faaliyet gösteren Kurumumuz, işgücü piyasasındaki gelişmeleri doğru bir şekilde takip etmek amacıyla sağlıklı ve güvenilir veri üretme çabalarını özveri ile sürdürmektedir. İşgücü piyasasını etkileyebilmek adına, piyasanın doğru bir şekilde analiz edilmesinin büyük bir önemi bulunmaktadır. Kurumumuz, doğru istihdam politikalarının belirlenmesi, işgücü piyasasıyla ilgili gerekli önlemlerin alınması ve işgücü piyasasının yakından takip edilebilmesi için işgücü piyasası araştırmalarını etkili bir şekilde yürütülmektedir.

İşsizlikle mücadele ve istihdamın artırılması hedefiyle yerel ve ulusal istihdam politikalarının oluşturulması, işgücü piyasasındaki gelişmelerin ve işgücü hareketliliğinin izlenebilmesi, güncel, güvenilir ve bilimsel bilgilerin elde edilmesine ve yorumlanmasına bağlıdır. İşgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak adına 2007 yılından itibaren periyodik olarak her yıl 81 il düzeyinde İşgücü Piyasası Araştırması yürütülmektedir. Ayrıca; işgücü piyasasının eğilimlerini ve öncelik alanlarını tespit edebilmek amacıyla belirlenen güncel konularda her yıl tematik araştırmalar da gerçekleştirilmektedir.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. İşgücü piyasasının arz yönüne ilişkin veriler ülkemizde ÇSGB, İŞKUR, TÜİK ve SGK gibi kurumların idari kayıtları ve istatistikleri aracılığı ile yayımlanmaktadır. İşgücü piyasasının ülke genelini kapsayan ve en temel veri kaynağı olan hanehalkı işgücü araştırması ile Türkiye İstatistik Kurumu tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Hanehalkı işgücü araştırması sonuçlarına ilişkin haber bültenleri kamuoyunda yakından takip edilmektedir.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin en temel veriler ise Türkiye İş Kurumu'nun idari kayıtları ile her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması ve açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının arz ve talep boyutunu birlikte analiz etmek amacıyla hazırlanan bu rapor, Bursa İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir.

2023 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ilimizde 5.497 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde toplam 17 sektör araştırma kapsamında yer almaktadır. Bursa ilinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 570.915 kişi olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bazında ise 394.704 çalışan erkeklerden, 176.210 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 1,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri için açık iş oranı yüzde 1,9 olup, Bursa ili açık iş oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,2 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık

Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, en fazla açık işin Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 3.859 kişilik açık iş mevcuttur. Bursa ilinde en fazla açık işi olan ikinci meslek grubu Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubudur. İl genelinde açık işlerin içinde Herhangi Bir Eğitim Düzeyi Talep Edilmeyen açık işlerin payı yüzde 40,7 düzeyindedir.

Bursa ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlerine göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bursa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci (Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı takip etmektedir. Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1'i bir yıl sonrası için en az bir meslekte net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde net istihdamın artacağını öngören işverenlerin oranı ise yüzde 22,1 seviyesindedir. Öte yandan en az bir meslekte net istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde yüzde 2 iken bu oran Bursa ilinde yüzde 1,8 düzeyindedir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla "2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli Sonuç Raporu" hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Kovid salgını, enflasyonist baskı, Ukrayna-Rusya başta olmak üzere yaşanan savaşlar ve riskler, iklim değişikliğinin yarattığı maliyetler sonucu tüm dünya ülkelerinin zorluklarda geçirdiği yılları beraberinde getirmiştir. Tüm bu yaşananların sonucu sosyo-ekonomik etkiler çoğu ülkede gözlenmektedir. Böyle bir ortamda işgücü piyasasının etkilenmemesi mümkün değildir.

Gelecek dönem istihdam politikalarının şekillenmesi için İşgücü Piyasası Araştırmasına ait veriler oldukça önem arz etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli 2023 Yılı Sonuç Raporu, işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu analiz etmekte ve işverenlerin gelecek döneme ilişkin beklentilerini ortaya koymaktadır. Politika yapıcılar ve yerel yönetimler tarafından işgücü piyasası ile ilgili kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ile projelerin etkinliğinin artırılması noktasında 2023 yılı araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

İşgücü Piyasası Araştırması Bursa İli Sonuç Raporu, il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacağı düşünülen önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işverenlerin ve işgücünün, piyasaya sundukları emeğin ve piyasadaki beklentilerinin iyi analiz edilmesi politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Sonrasında, bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyileştirmek ve işgücü politikalarını bu dengenin sürdürülebilir olmasını sağlayacak şekilde tesis etmek oldukça önemlidir.

Türkiye’de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum Türkiye İş Kurumu’dur. İşgücü Piyasası Araştırmalarına ait sonuçlar yalnızca Kurum’a değil, Türkiye’de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. Pandemi sonrası araştırmanın 2023 yılı saha çalışması hibrit yöntemle (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşülerek) gerçekleştirilmiştir. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Araştırması aracılığıyla işverenlerle görüşerek, işgücü talebine ilişkin doğrudan işverenlerden elde ettiği bilgiyi kamuoyu ile paylaşmaktadır.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar İl Müdürlükleri ve Hizmet Merkezlerimiz tarafından 2007 yılından itibaren düzenli olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2023 yılı için Bursa ilinde; 5 Haziran – 14 Temmuz 2023 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan ilimizin sonuç raporu hazırlanmıştır. Raporla birlikte İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Bursa ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ

1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından düzenli olarak uygulanmakta olan Hanehalkı İşgücü Araştırması, istihdam edilenlerin iktisadi faaliyet, meslek, işteki durum ve çalışma süresi hakkında; işsizlerin ise iş arama süresi ve aradıkları meslek ve benzer özellikleri hakkında bilgi derlemek amacıyla uygulanmakta olup, ülkedeki işgücü piyasasının arz yönünün özellikleri hakkında bilgi veren temel veri kaynağıdır. 2013 yılı ve öncesinde il düzeyinde işgücü istatistikleri elde edilirken, sonrasında Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması kapsamında birinci ve ikinci düzeyde bölgesel istatistikler elde edilmektedir. 2014 yılından itibaren bölgesel düzeyde elde edilen istatistikler yıllık olarak TÜİK'in internet sitesinde yayımlanmaktadır. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik)	Toplam	Kadın	Erkek
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (Bin Kişi)	3.384	1.693	1.692
İşgücü (Bin Kişi)	1.857	640	1.217
İstihdam edilenler (Bin Kişi)	1.693	567	1.126
İşsiz (Bin Kişi)	164	73	91
İşgücüne dahil olmayan nüfus (Bin Kişi)	1.527	1.053	475
İşgücüne katılma oranı (%)	54,9	37,8	71,9
İstihdam oranı (%)	50	33,5	66,5
İşsizlik oranı (%)	8,9	11,4	7,5

Kaynak: TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

Bursa ilinin dâhil olduğu ikinci düzey Türkiye istatistiki bölge birimleri sınıflandırması TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) olarak tanımlanmıştır. Tablo 1'de yer alan verilere göre, bölgemizde 15 yaş ve üzeri nüfus 3 milyon 384 bin kişi iken işgücü katılma oranı yüzde 54,9 seviyesindedir. İşsizlik oranı ise 2022 yılında bölgemizde yüzde 8,9 olarak gerçekleşmiştir.

1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), her ay düzenli olarak sigortalı istatistiklerini yayımlamaktadır. Bu istatistikler kapsamında illere ait detaylı sigortalı sayıları ve 4A sigortalı çalışanı olan işyeri sayıları elde edilmektedir.

Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri

İşyeri Büyüklüğü	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
1 Kişi	34.127	34.127
2-3 Kişi	25.498	60.553
4-6 Kişi	14.033	67.101
7-9 Kişi	5.864	45.943
10-19 Kişi	6.673	89.846
20-29 Kişi	2188	52085
30-49 Kişi	1.682	63.362
50-99 Kişi	1.136	79.155
100-249 Kişi	616	93.742
250-499 Kişi	172	58.716
500-749 Kişi	53	32.171
750-999 Kişi	18	15758
1000+ Kişi	32	63.461
Toplam	92.092	756.020

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

Ülkemizde, 4A zorunlu sigortalı istihdam eden işyerleri çalışan sayısına göre değerlendirildiğinde 1 ila 9 çalışanı olan işyerlerinin yoğun bir şekilde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, benzer bir şekilde Türkiye genelinde de gözlemlenmektedir.

Bursa ilinde 2023 yılı Ekim dönemi SGK verilerine göre zorunlu 4A sigortalı istihdam eden işyeri sayısı 92.092'dir. Bu işyerlerinde toplam 756.020 kişi, 4A sigortalı çalışan olarak istihdam edilmektedir. 1 ila 9 arası çalışanı olan işyerlerinin ilimizdeki oranı yüzde 86,4 düzeyindedir. İlimizde 100 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısı 891 iken bu işyerlerinde toplam 263.848 çalışan istihdam edilmektedir.

Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri

Gösterge	Sayı/Tutar
İşyeri Sayısı	92.092
Kamu	953
Özel	91.139
Sigortalı Sayısı	756.020
Kamu	34.535
Özel	721.485
Erkek	482.124
Kadın	273.896
Ortalama Aylık Kazanç	₺22.452,38
Kamu	₺26.689,19
Özel	₺22.247,02
Erkek	₺24.172,22
Kadın	₺19.334,97

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

Bursa ilinde 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla bildirim yapılmış 4A zorunlu sigortalı sayısı toplam 756.020 kişi iken kadın sigortalı sayısı 273.896 kişidir. İlimizde kamuda istihdam edilen 4A zorunlu sigortalı oranı

yüzde 4,6 iken özel sektörün payı yüzde 95,4 seviyesindedir. 4A zorunlu sigortalıların sigorta primine esas aylık ortalama kazancı 22.452 TL'dir. Bursa ilinde 2023 yılı Ekim ayı itibarıyla erkek sigortalıların ortalama kazancı kadın sigortalıların kazancından yüksektir.

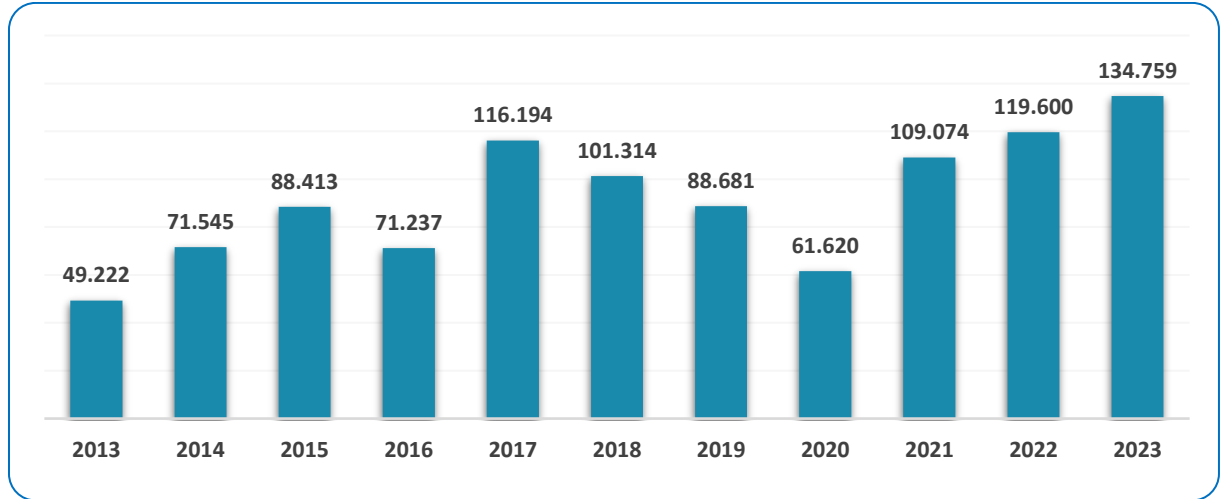
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitesine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden oluşmaktadır. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu ve meslek bilgisi gibi oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

1.3.1. Açık İş İlanları

Açık işler, işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedir. Tüm dünya genelinde pandemi nedeniyle özellikle 2020 yılı olağan dışı geçti. İlimizde; 2020 yılında pandemi etkisiyle açık iş sayılarında azalma olduğu görülmektedir. Açık iş sayısı; 2021 ve 2022 yıllarında artışa geçmiş ve 2023 yılında son 10 yıldaki en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Şekil 1: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	24.546
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	3.743
Kasiyer	3.664
Makineci (Dikiş)	3.392
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	2.969
Diğer Mobilyacılar Ve İlgili İşçiler	2.528
Temizlik Görevlisi	2.478
Gazaltı Kaynakçısı (Mıg-Mag Kaynakçısı)	2.443
Reyon Görevlisi	2.395
Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	2.355

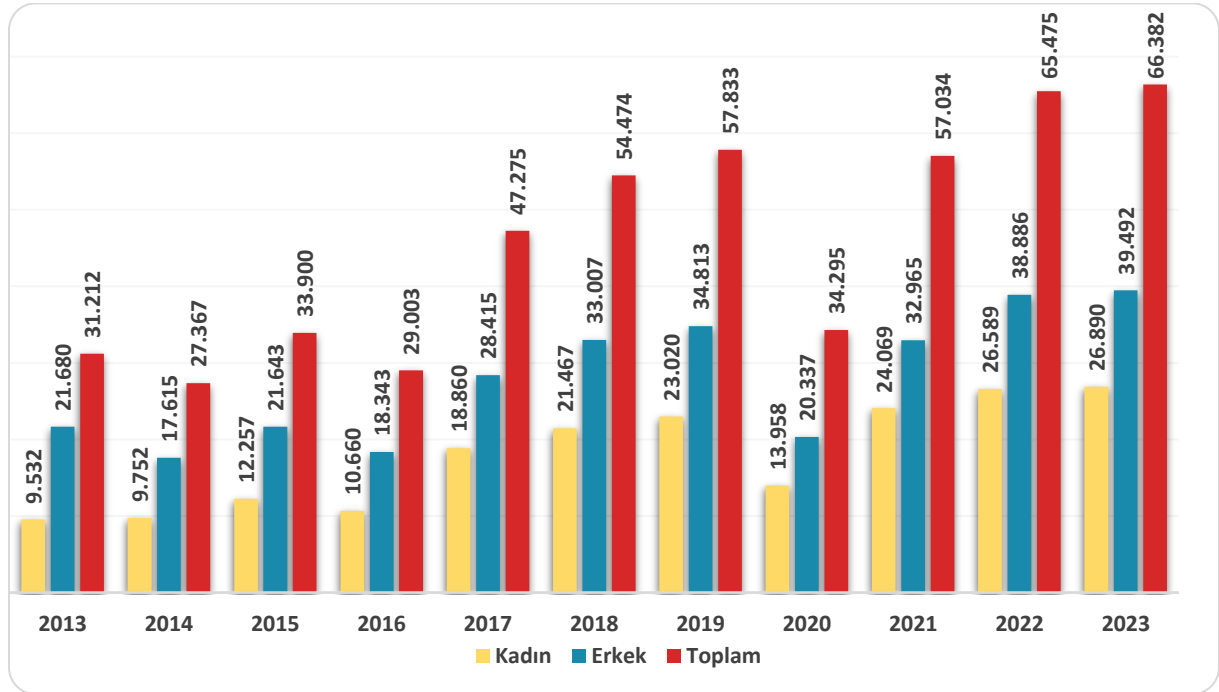
Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Bursa ilinde 2023 yılında 134.759 kişilik açık iş ilanı, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 24.546 açık iş ile Beden İşçisi(Genel) mesleği bulunmaktadır. Toplam açık iş sayısı içerisinde bu mesleğin payı yüzde 18,2 seviyesindedir. Bu mesleği Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle) ve Kasiyer meslekleri takip etmektedir. 2022 yılında en fazla açık işi olan ilk on meslek ile 2023 yılı araştırma sonuçları karşılaştırıldığında; 2023 yılında Beden İşçisi (Genel), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle), Kasiyer, Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi, Gazaltı Kaynakçısı (Mıg-Mag Kaynakçısı) ve Meyve Sebze Ayıklama İşçisi meslekleri 2022 yılında da en fazla açık işi olan ilk on meslek içerisinde yer aldığı görülmektedir.

1.3.2. İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını ve işgücü piyasasındaki önemini büyük ölçüde arttırmıştır. Çalışma isteği olan her bireyin uygun bir işe yerleştirilerek istihdamda yer alması, sosyal içerme ve sosyal refahın önemli bir faktördür. Şekil 2'de yıllar itibarıyla Kurumun Bursa ilinde işe yerleştirmeye aracılık sayıları görülmektedir.

Şekil 2: Yıllar İtibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

İŞKUR'un, işgücü piyasasını yakından takip ederek yerel ve ulusal düzeyde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır. 2023 yılında ilimizde 66.382 işe yerleştirme yapılmıştır. İşe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yüzde 40,5 seviyesindedir. İşe yerleştirilen her 5 kişiden 2'sinin kadın olduğu söylenebilir. İlimizde 2023 yılında alınan açık işlerin yüzde 49,3'ü karşılanmıştır. İlimizde; 2020 yılında pandemi etkisiyle açık iş sayılarında meydana gelen azalma işe yerleştirme sayılarına da yansımış 2020 yılında işe yerleştirme sayısı 34.295 olarak gerçekleşmiştir. 2021, 2022 ve 2023 yıllarında açık iş sayılarında meydana gelen artış işe yerleştirme sayılarına da yansımış ve 2023 yılında son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	İşe Yerleştirme Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	12.656
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	3.279
Kasiyer	3.020
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	2.702
Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	2.236
Diğer Mobilyacılar Ve İlgili İşçiler	2.171
Makineci (Dikiş)	2.043
Reyon Görevlisi	1.900
Market Elemanı	1.421
Kalite Kontrolcü	1.412

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

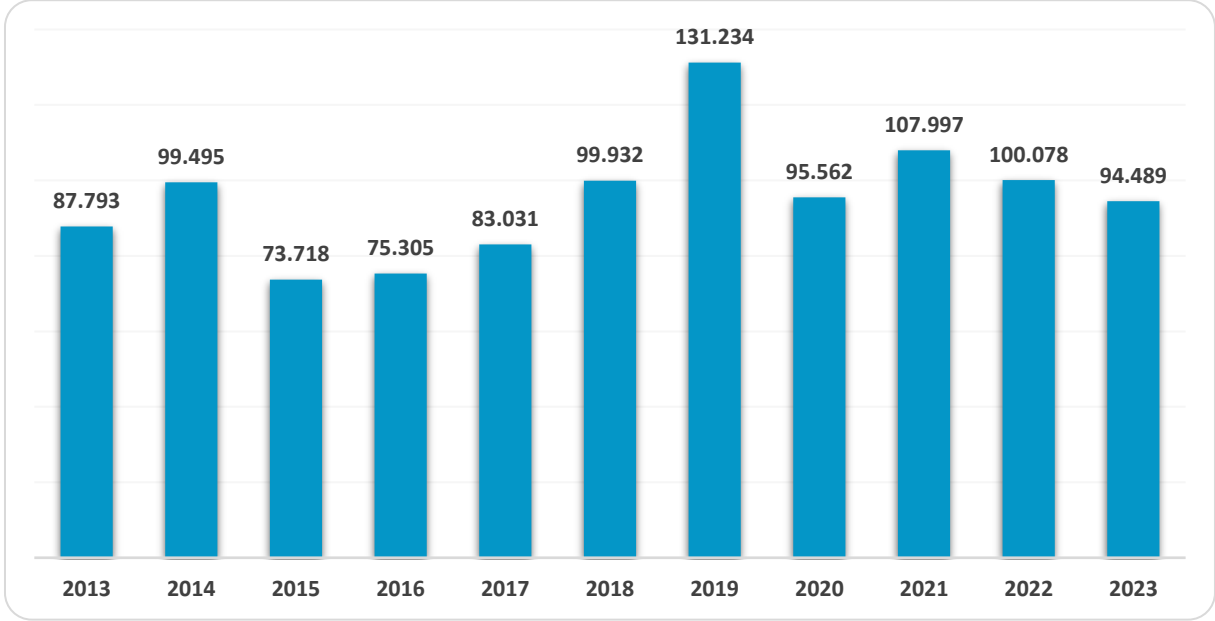
Bursa ilinde 12.656 kişilik işe yerleştirmeyeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme içinde yüzde 19,1 paya sahiptir. Bu mesleği Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle) ve Kasiyer takip etmektedir. Tablo 4 ile Tablo 5 birlikte incelendiğinde; işe yerleştirmede ilk üç sırada yer alan meslekler ile en fazla açık işi olan meslekler benzerlik göstermektedir.

1.3.3. Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz, halihazırda asgari ücret düzeyinde herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince Kuruma kayıt olan iş arayanlara en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde düzenli olarak iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından bazı istisnalar hariç olmak üzere pasife (iş aramıyor) alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanma taleplerini sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

2023 yılı sonu itibarıyla Bursa ilindeki kayıtlı işsizlerin sayısı 94.489 iken bu kişilerin içinde kadınların oranı yüzde 50,8; 18-24 yaş arası gençlerin oranı ise yüzde 20,5 seviyesindedir.

Bursa ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsiz olduğu mesleklerin başında Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Bursa ilinde Kuruma kayıtlı 9.442 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleğin ilimizdeki toplam kayıtlı işsizler içerisindeki payı yüzde 10,0 seviyesindedir. Bu mesleği sırasıyla Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Makineci (Dikiş) meslekleri takip etmiştir.

1.3.4. Aktif İşgücü Programları

İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin ve çalışanların mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen aktif işgücü hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla 8 Nisan 2022 tarihli 31803 sayılı resmi gazetede Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yayımlanmış, 20 Ocak 2024 tarihli 32435 sayılı Resmi Gazetede ise Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile aktif işgücü piyasası programlarında güncelleme yapılmıştır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırılmaktadır. Aynı zamanda iş arayanların tecrübe eksiklikleri bu programlar vasıtasıyla karşılanmakta ve istihdam edilebilirlikleri arttırılmaktadır. Ülkemizin nispeten genç bir nüfusa sahip olması ve kadınların işgücüne katılım oranının düşük seviyede olması nedeniyle, özellikle kadın ve gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması hususunda aktif programların etkin kullanılması oldukça önem arz etmektedir.

1.3.4.1. İşbaşı Eğitim Programı(İEP) ve Mesleki Eğitim Kursları(MEK)

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri; mevcut açık işler için talep edilen iş tecrübesinin iş arayan kişilerde yeterli seviyede bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel amacı mesleki deneyimi ve yeterli iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Bununla birlikte nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere, işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek iş arayanlar hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktadır.

Son yıllarda oldukça ön plana çıkan işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir.

2022 yılında yapılan mevzuat değişikliği ile İEP açılacak işyerinde en az 5 çalışan olması şartı getirilmiştir. İşbaşı eğitim programına katılabilecek katılımcı sayısına esas sigortalı sayısı, işverene ait vergi numarası altında ve programın düzenleneceği ilde yer alan işyerleri için programın başlangıç ayından önceki on iki aylık dönem içerisinde yer almak koşuluyla son altı aya veya altı aylık döneme ilişkin olarak SGK'ya verilen sigortalı sayısını gösterir belgede yer alan toplam prim gün sayısının yüz seksene bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

İşveren, programdan yararlanan kişilerin en az yüzde 60'ını 60 günden az olmamak üzere program süresinin en az iki katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmelidir.

İşverenler aynı ilde ve aynı vergi numarası altında yer alan işyerlerinde çalıştırdıkları sigortalı sayılarının yüzde 30'una kadar katılımcı talep edebilmektedirler.

Türk Meslekler Sözlüğünde meslek ana grubu "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" olarak belirlenen meslekler dışındaki mesleklerde program düzenlenebilmektedir. Program süresi; Bilişim Ve İmalat sektörlerindeki işyerleri ile bu sektördeki mesleklerde en fazla 6 ay, diğer sektörlerde ise en fazla 3 aydır. Geleceğin mesleklerinde düzenlenen işbaşı eğitim programlarında ise program süresi en fazla 9 ay olarak uygulanabilmektedir.

Program günde en az 5 en fazla 8 saat olmak üzere ve haftada 6 günü aşmamak kaydıyla haftalık 45 saati geçmeyecek şekilde planlanabilmektedir.

İşbaşı eğitim programına katılan vatandaşlara, programa fiilen katıldıkları gün üzerinden;

- İş arayan statüsündeki katılımcılara günlük 653,93 TL, öğrenci(tam)¹ 653,93 TL, öğrenci(kıst)² 490,45 TL, işsizlik ödeneği alanlara günlük 326,97 TL,
- Geleceğin meslekleri olarak belirlenen mesleklerde düzenlenen programlarda katılımcılara günlük 719,32 TL cep harçlığı ödenmektedir.

Genel sağlık sigortası ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi Kurumumuz tarafından program süresince karşılanmaktadır.

¹ Öğrenci(tam): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar hariç herhangi bir öğrencilik statüsü (açık eğitim ve uzaktan eğitim de dâhil olmak üzere) bulunan katılımcılar

² Öğrenci(kıst): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar

Programa katılan kişilere İŞKUR'un yaptığı ödemeler dışında programın düzenlendiği işveren tarafından yapılan ve aylık brüt asgari ücretin yarısını geçmeyen fiili ödemelerin gelir vergisi kanunu gereğince vergi matrahından indirilmesi imkânı da bulunmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik düzenlenen aktif işgücü piyasası programlarıdır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır.

Kurumumuz tarafından sözleşme veya protokol imzalanması yönünde yaptırım uygulanmayan işverenlerin; açılacak mesleki eğitim kursundan yararlanacak kursiyerlerin en az yüzde 60'ını 120 günden az olmamak üzere program süresinin en az iki katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmesi gerekmektedir.

İşbirliği yöntemi ile özel sektör işyerleri ile düzenlenen mesleki eğitim kurslarında ise ayrıca işverenlerin en az beş sigortalı çalışana sahip olması gerekmektedir.

Cinsiyet bazında kurs ve programlara katılan kişiler incelendiğinde kadınların bu programlarımızdan yoğun şekilde yararlandığı görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri artırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır.

Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları

Yıllar	Toplam	Kadın	Erkek
2013	6.056	2.361	3.695
2014	5.590	2.630	2.960
2015	9.429	4.009	5.420
2016	10.472	4.466	6.006
2017	10.662	6.143	4.519
2018	13.182	6.948	6.234
2019	20.453	9.863	10.590
2020	14.810	7.722	7.088
2021	15.309	8.061	7.248
2022	5.873	2.467	3.406
2023	2.147	817	1.330

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

2023 yılında ilimizde düzenlenen 478 aktif işgücü programına toplamda 2.147 kişi katılmıştır. Katılımcıların içinde kadınların oranı yüzde 38,1 iken, erkeklerin oranı yüzde 61,9 seviyesindedir. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının ve bu programların işgücü piyasalarına etkilerinin artması beklenmektedir.

Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek

Meslek	AİPP Yararlanıcı Sayısı
Metal Doğramacı	330
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	290
Makineci (Dikiş)	139
Elektro-Mekanik Montajcısı	102
Otomotiv Montaj İşçisi	97
Punta Kaynak Makinesi İşçisi	77
Seri Üretim Tezgah Operatörü	74
Düz Dikiş Makineci	65
Plastik Mamuller Montaj İşçisi	54
Argon Kaynakçısı (Tig Kaynakçısı)	53

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Bursa ilinde 2023 yılında açılan aktif işgücü piyasası programları arasında en fazla yararlanıcı sayısına sahip olan program yüzde 15,4 ile Metal Doğramacı'dır. Metal Doğramacıyı yüzde 13,5 ile Kablo Ağı Bantlama Elemanı ve yüzde 6,5 ile Makineci (Dikiş) programları izlemektedir. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelikle birlikte işbaşı eğitim programlarında sektör şartı kaldırılmış ve yararlanma şartları daha esnek hale getirilmiştir. Bu nedenle; 2024 yılında program çeşitliliğinin ve yararlanıcı sayılarının artması beklenmektedir.

1.3.5. İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren ve devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta koludur. İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançları üzerinden hesaplanan yüzde 1 sigortalı, yüzde 2 işveren ve yüzde 1 Devlet payından oluşmaktadır. İsteğe bağlı işsizlik sigortası primi ödeyenlerden ise yüzde 1 sigortalı ve yüzde 2 işveren payı alınmaktadır. İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından Sosyal Güvenlik Kurumu, diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü; görevli, yetkili ve sorumludur.

Bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalılar, banka sandıklarına tabi sigortalılar işsizlik sigortası kapsamında yer almaktadır. Ayrıca; istekleri halinde; kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar, ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler de işsizlik sigortası kapsamına dahil olabilmektedir.

İşsizlik ödeneği; sigortalı işsizlere yasanın belirtilen şartları taşımaları halinde işsiz kaldıkları dönem için belirli süre ve miktarda yapılan ödemedir. İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları ise;

- Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak,
- Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün kesintisiz hizmet akdine tabi olmak,
- Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmak,

şeklinde sıralanabilir. Hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine başvurmak gerekmektedir. Başvuru, İŞKUR birimine şahsen veya elektronik ortamda www.iskur.gov.tr

adresinden yapılabilir. Mücbir sebepler dışında 30 gün içerisinde başvurulmaması halinde, başvuruda gecikilen süre, toplam hak sahipliği süresinden düşülmektedir.

İşsizlik ödeneğinin ödenebilmesi için sigortalı işsizlerin istihdama hazır durumda olması gerekmektedir. İşsizlik ödeneği başvurusu ile kişinin kuruma iş arayan kaydı yapılmakta veya mevcut kaydı güncellenmektedir. Böylece sigortalı işsizlerin danışmanlık, işe yerleştirme ve mesleki eğitim hizmetlerini alması sağlanmaktadır.

İşsizlik ödeneğine hak kazananlara; İşsizlik Ödeneği, Genel Sağlık Sigortası Primleri, bir iş bulma ve Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri kurum tarafından sunulmaktadır.

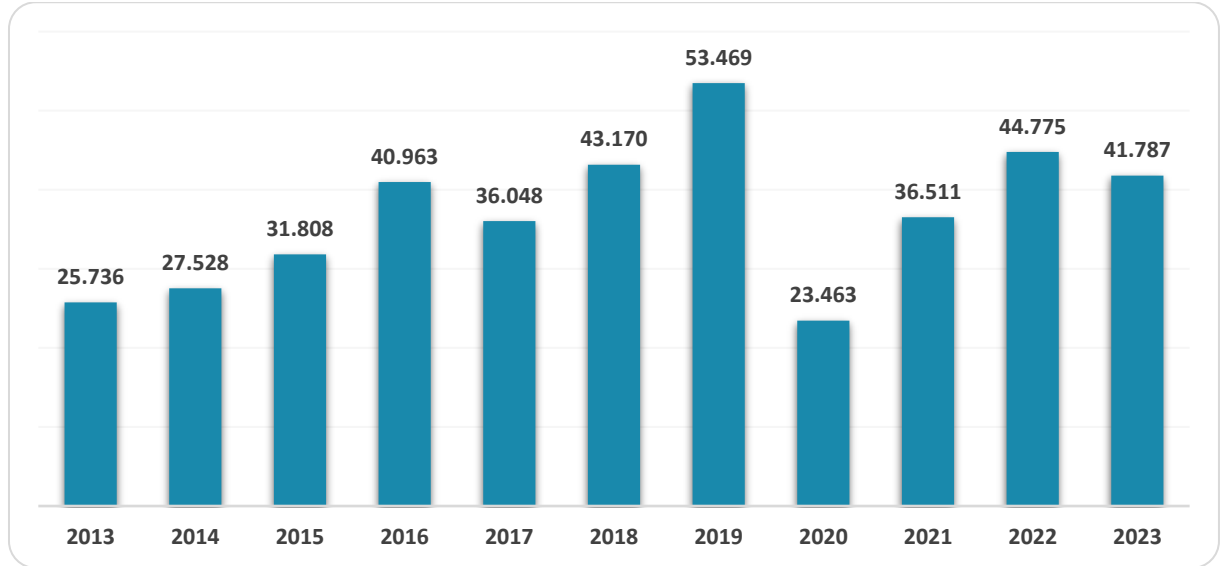
Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde;

- 600 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,
- 900 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,
- 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün,

süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir.

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde 40'ı olarak hesaplanmaktadır. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 80'ini geçmemektedir. İşsizlik ödeneği damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

Şekil 4: Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Bursa ilinde 2023 yılında 41.787 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Bir önceki yıla göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenlerin sayısında azalış söz konusudur.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin mevcut durumunu görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzına rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik belirli bir seviyenin altına düşmemektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek gereklidir. İşgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmak oldukça maliyetli sonuçlara yol açmaktadır.

- Belirli mesleklerde veya sektörlerde ilave işgücü ihtiyacı var mı?
- İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut?
- Mevcut açık işlerde hangi beceriler aranmakta?
- Belirli bir meslekte eleman temininde güçlük çekilmişse bunun sebebi ne?
- Önümüzdeki dönemde istihdam artışı ve azalışı beklenen meslekler hangileri?

Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için oldukça önemlidir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye geneli için işgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda; işgücü piyasasının mevcut durumunu izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla her yıl düzenli olarak İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Farklı yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırmasının temel amaçları, emek piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif işgücü politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın amaçlarından bir diğeri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Araştırma kapsamında sektörel ve yerel düzeyde elde edilen bilgiler, yerel istihdam politikalarına yön vermek için kullanılmaktadır.

5 Haziran – 14 Temmuz 2023 tarihleri arasında Türkiye genelinde 106.053 işyeri ile 2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında iletişime geçilmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma, Uluslararası Örgütler ve Temsilcilikleri, Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 17 sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için 74 ilde örneklem yöntemiyle, 7 ilde ise tamsayım yapılarak işverenlerle iletişime geçilmiştir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde ise Türkiye geneli için tahmin üretebilmek adına örneklem yöntemi ile işyerleri seçilmiştir. Cevaplılık oranı Türkiye genelinde yüzde 95 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan işyerleri ile gerçekleştirilen “İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bursa ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması, işyerleri ve mevcut istihdam üzerinde odaklanacaktır. Bu kapsamda, işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumları ve hangi tür hizmetlerden faydalandıkları, işyerlerinin ihracat ve Ar-Ge çalışmaları yapma durumları, vardiyalı, part-time ve uzaktan çalışma uygulamaları yapıp yapmadıkları, e-ticaret yoluyla hizmet veya mal satışı yapma durumları ve engelli personel istihdamı gibi konular üzerinde durulacaktır. Bu bilgiler, Bursa ilindeki işgücü piyasasının genel görünümü ve dinamikleri hakkında önemli bir perspektif sunacaktır.

Çalışma kapsamında Bursa ilinde 5.497 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 570.915 çalışan tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında Bursa ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri derlenmiştir. Tablo 8’de Bursa ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenmiştir.

Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı

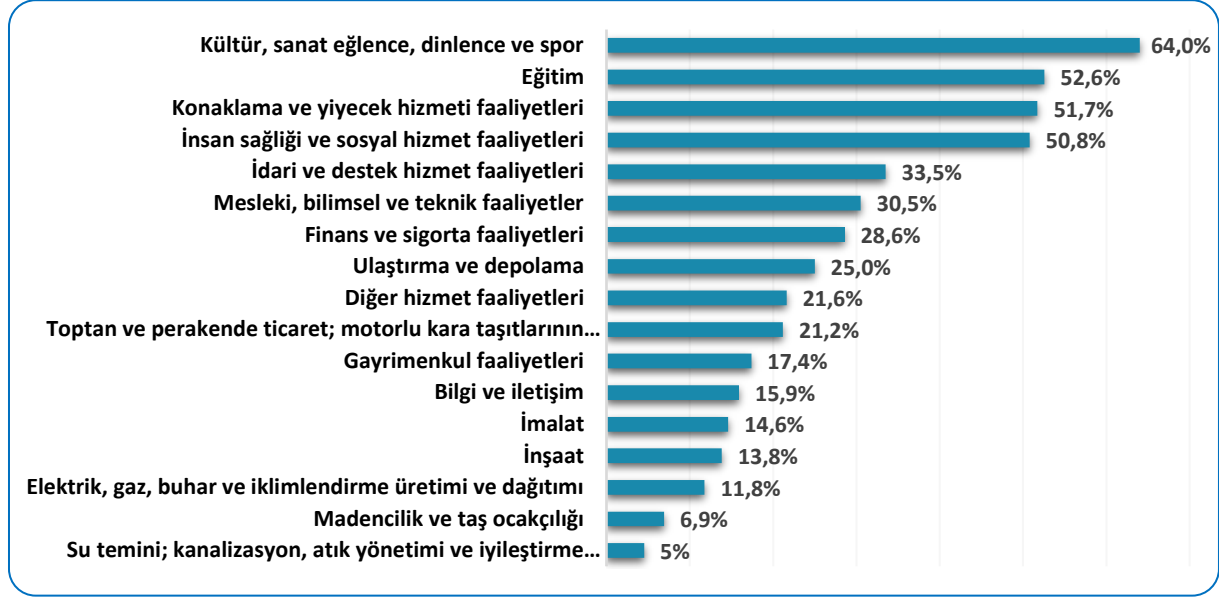
Sektör	İşyeri Sayısı
İmalat	2.820
Toptan ve perakende ticaret	900
İnşaat	429
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	290
Ulaştırma ve depolama	225
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	187
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	157
Eğitim	139
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	126
Bilgi ve iletişim	44
Diğer hizmet faaliyetleri	37
Madencilik ve taş ocakçılığı	30
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	26
Gayrimenkul faaliyetleri	24
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	24
Finans ve sigorta faaliyetleri	23
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	17
Genel Toplam	5.497

Bursa ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Bursa ilindeki çalışma kapsamına giren işletmeler içerisinde imalat sektöründeki işyerlerinin oranı yüzde 51,3 seviyesindedir. Türkiye geneliyle karşılaştırıldığında, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde imalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin oranı yüzde 34,1 seviyesindedir. Bursa ilinde ilk sırada yer alan İmalat sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İlimizde İmalat sektöründen sonra en fazla sayıda işletme Toptan Ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında Toptan Ve Perakende Ticaret sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı yüzde 19 iken Bursa ilinde toptan ve perakende ticaret sektörünün payı yüzde 16,4 düzeyindedir. Bursa ilinde çalışma kapsamındaki 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin içinde İmalat, Toptan Ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerinde faaliyet gösterenlerin oranı yüzde 75,5 seviyesindedir.

Araştırmaya dahil olan sektörler içinde en az sayıda işyeri, Finans Ve Sigorta Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı sektörlerindedir. Ancak, bu tablo incelenirken Bursa ilinde faaliyet gösteren ve il genelinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerlerinin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

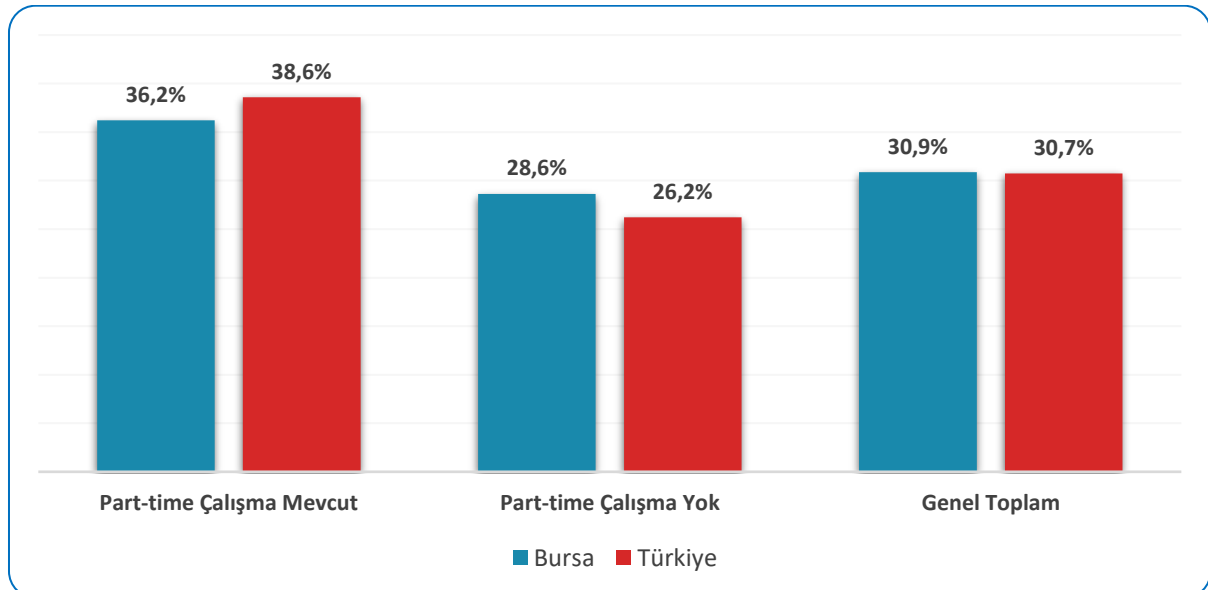

Bursa ili genelinde part-time çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 21,2 olarak gerçekleşmiştir. Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor sektöründe yer alan işletmelerin içinde part-time çalışanı olan işletmelerin oranı yüzde 64 seviyesindedir. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Eğitim sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin içerisinde part-time çalışanı olanların oranı yüzde 52,6 oranındadır. Üçüncü sırada ise yüzde 51,7 ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Türkiye genelinde, Eğitim ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleri part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve bu sektörlerdeki işyerlerinin yaklaşık yarısında part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%)

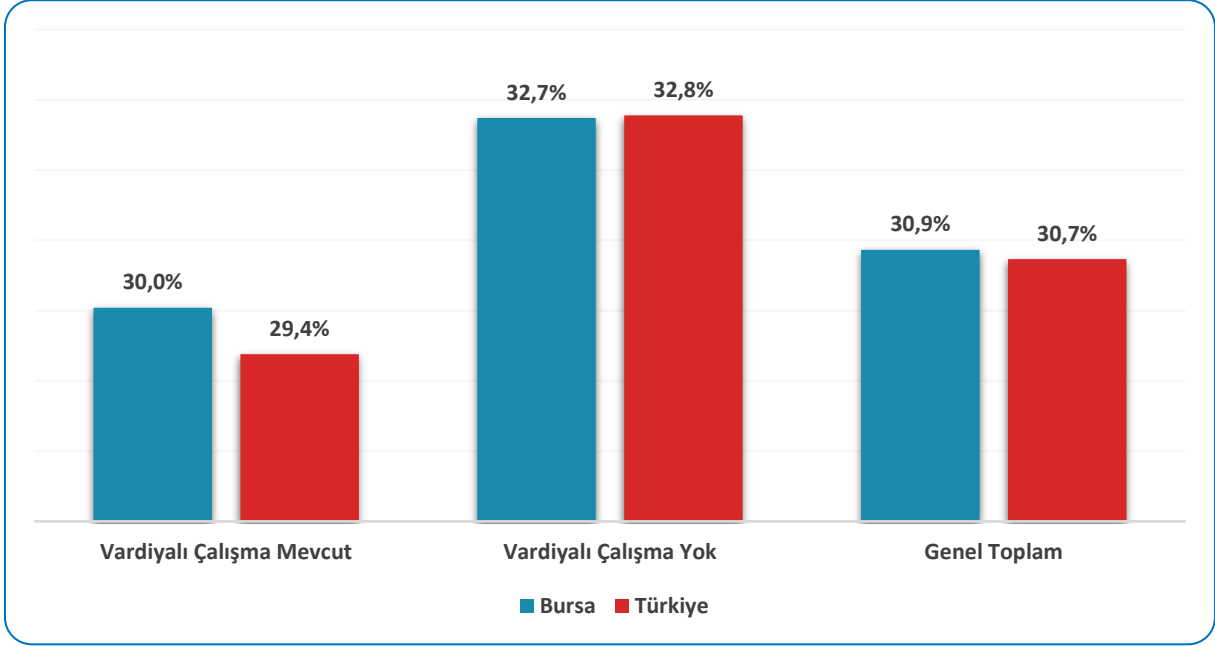
Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdama sahip işyerlerinde çalışanların yüzde 30,7'sini kadınlar oluştururken, Bursa ilinde bu oran yüzde 30,9 düzeyindedir. Bursa ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 28,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 36,2 seviyesindedir. Bu durum, part-time çalışma uygulayan işyerlerinin daha çok hizmet sektöründe yer alması ve kadın istihdamının bu sektörlerde daha yüksek olmasıyla açıklanabilmektedir.

Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 26,2 iken part-time çalışanı olan işletmelerde ise kadın çalışan oranı yüzde 38,6'dır. Hem ülke genelinde hem de Bursa ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı

Bursa ilinde 20+ istihdamlı işletmeler içinde vardiyalı çalışma yapılan işletmelerin payı yüzde 41,5 seviyesinde iken bu oran Türkiye genelinde yüzde 34,6 seviyesindedir. Bursa ilinde vardiyalı çalışmanın nispeten daha etkin uygulandığı sektörler; Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı, Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. İlin dinamiği olan İmalat sektöründe ise her iki işyerinden birinde vardiyalı çalışma yapılmaktadır. Bu dört sektördeki işyerlerinin çoğu vardiyalı çalışma yapmaktadır. Eğitim sektörü ise yüzde 6 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

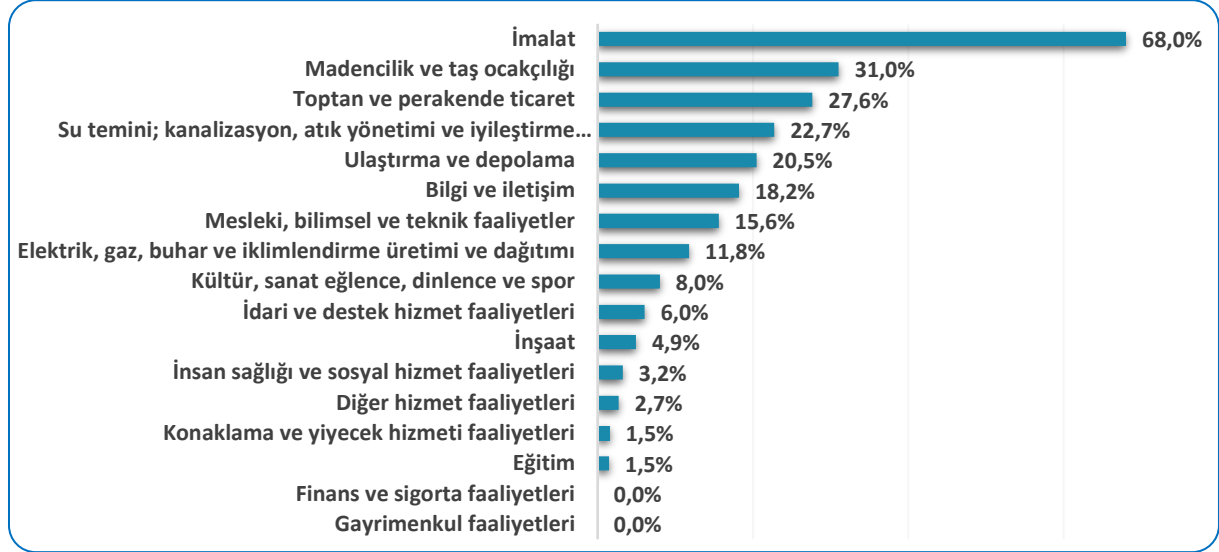
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%)

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında, erkeklerin yoğun bir şekilde istihdam edildiği gözlemlenmektedir. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından özel düzenlemelere tabidir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 32,8 iken, vardiyalı çalışma olan işyerlerinde bu oran yüzde 29,4'e düşmektedir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın istihdamının daha düşük seviyelerde yer alması beklenen bir durumdur. Ancak bu durum sektörel olarak farklılık gösterebilmektedir.

Şekil 8'de ilimiz için söz konusu eğilime benzer bir durum gözlenmektedir. Bursa ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde çalışan kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 30 iken, erkek çalışanların oranı yüzde 70 seviyesindedir. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların oranı yüzde 32,7; erkeklerin oranı yüzde 67,3 düzeyindedir. Ülkemizde istihdamın büyük çoğunluğu erkek çalışanlardan oluşmaktadır. Türkiye genelinde araştırma kapsamında kadın çalışan oranı yüzde 30,7 seviyesindedir.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerinde kadın çalışan oranında 3,4 puanlık bir fark bulunmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre daha yüksektir.

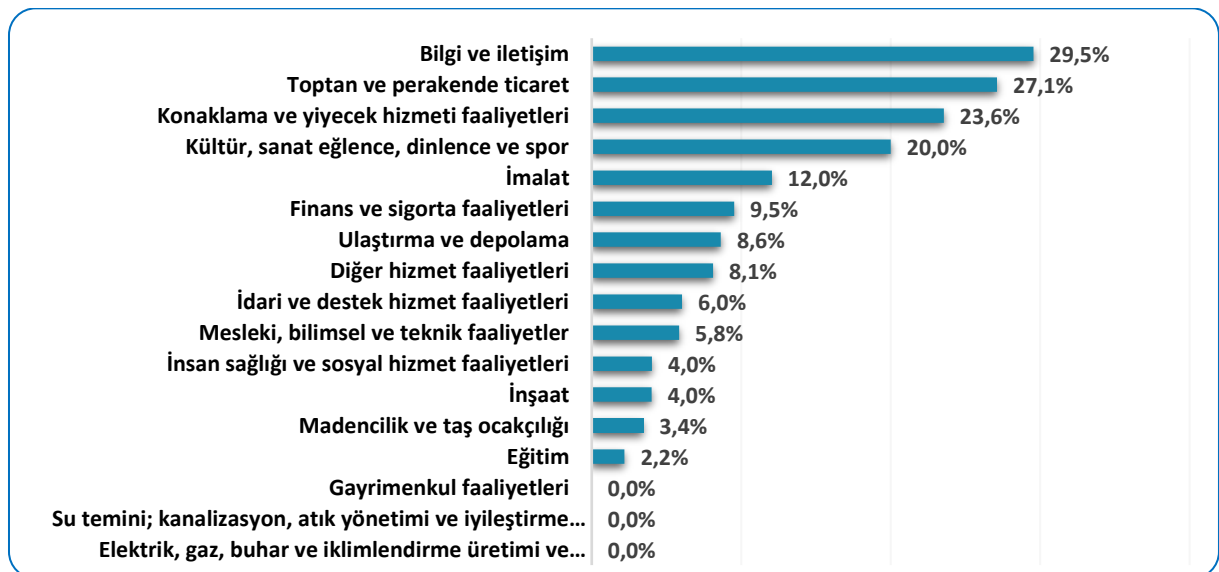
Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin 2023 yılında açıkladığı iller bazında ihracat rakamları incelendiğinde ilimizin; İstanbul ve Kocaeli illerinin ardından üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Bursa ilindeki işyerlerinin içerisinde ihracat yapanların oranı 2022 yılında yüzde 42,4 iken benzer şekilde 2023 İşgücü Piyasa Araştırması sonuçlarına göre yüzde 42 düzeyinde gerçekleşmiştir. İmalat sektöründe ihracat yapan işyerlerinin oranı yüzde 68 seviyesindedir. 2022 yılında ise bu oran yüzde 67,4 olarak gerçekleşmişti. İhracat yapan işyeri oranı bakımından ikinci sırada ise madencilik ve taş ocacılığı sektörü bulunmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,4'ü ihracat yapmaktadır ve bu alanda öne çıkan sektör yüzde 57,9 ile imalat sektörüdür.

İhracat yapan işyerlerinin oranının yüksek olması, ilgili sektörlerin nispeten ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin genellikle daha yüksek olması beklenmektedir. Bu işyerleri, uluslararası pazarlarda rekabet edebilme yeteneğine sahip olmaları nedeniyle genellikle büyük ölçekli ve teknolojik olarak gelişmiş olmaktadır. Bu durum, ihracat yapan işyerlerinin ekonomik büyümeye ve istihdama olumlu katkıda bulunma potansiyeline işaret etmektedir.

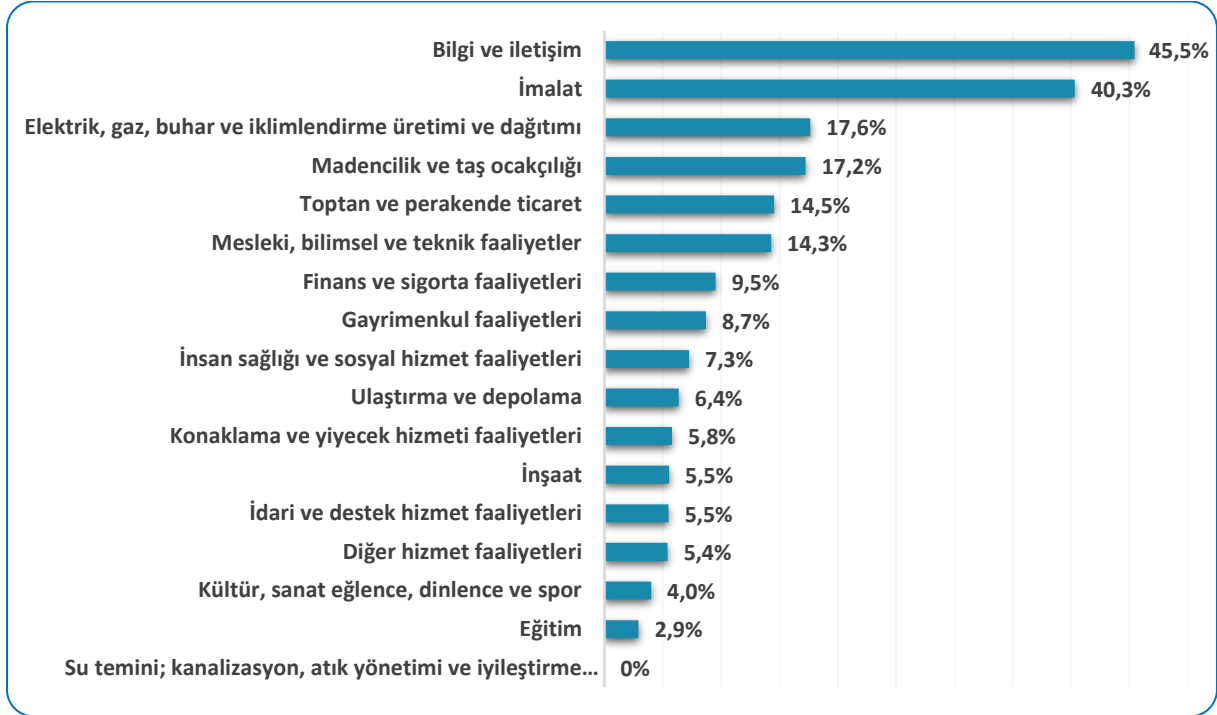
Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı

Bu çalışma kapsamında işverenlere mal ve hizmet satışlarında e-ticaret uygulamaları olup olmadığı sorulmuştur. Bursa ilinde e-ticaret uygulamasına sahip işyerlerinin oranı yüzde 13,5 seviyesindedir. Bilgi Ve İletişim sektörü, yüzde 29,5 ile en yüksek e-ticaret uygulamasına sahip olan sektör olarak öne çıkmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerine ise bu oran yüzde 17,1 seviyesindedir.

E-ticaretin önemi son yıllarda belirgin bir şekilde artış göstermiştir ve dijital dönüşümle birlikte işyerleri gelecekte hizmet ve mal satışlarında daha fazla e-ticaret kullanmayı planlamaktadır. E-ticaret, işyerlerine rekabet avantajı sağlamaktadır. Küçük ve orta ölçekli işyerleri, dijital platformlar aracılığıyla küresel pazarda varlık gösterme imkanına sahip olmaktadır.

Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı

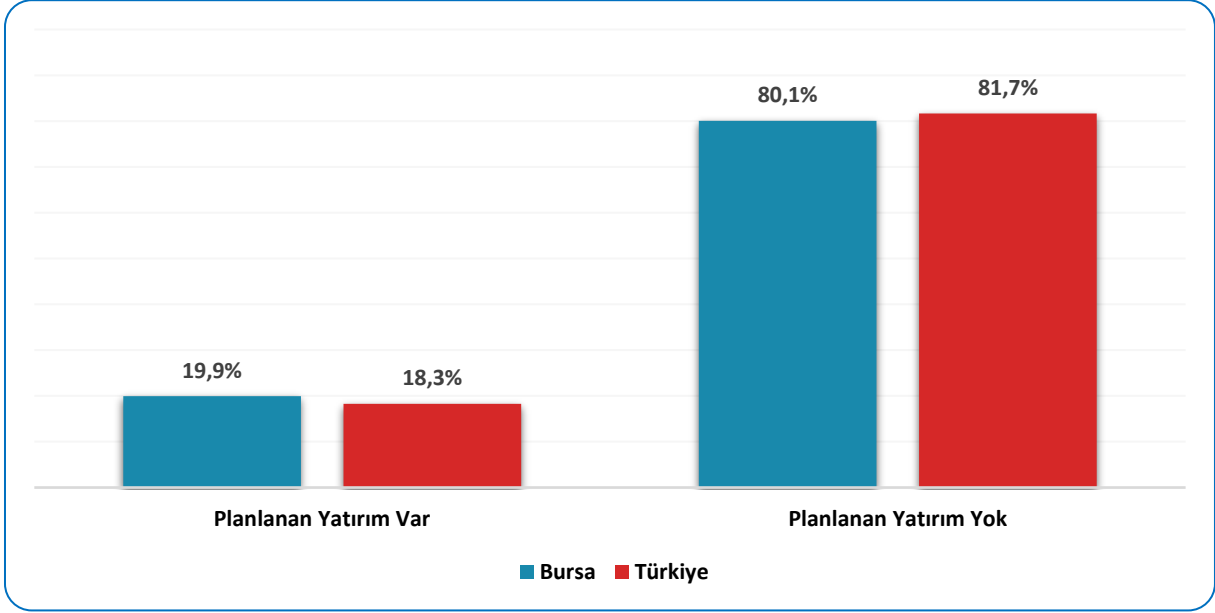

Bursa ilinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 25,5 olarak gerçekleşmiştir. Bursa ilinde araştırma kapsamında yer alan 17 sektörde bulunan işletmelerden su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü haricindeki tüm sektörlerde Ar-Ge çalışması yapılmaktadır. Bilgi ve iletişim sektöründeki işyerlerinin içinde Ar-Ge çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 45,5 seviyesindedir. İmalat sektöründe Ar-Ge çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 40,3 seviyesindedir. Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranlarında 2022 yılına benzer şekilde ilk iki sırada Bilgi ve İletişim ile İmalat sektörleri yer almaktadır. Bu sektörleri ise yüzde 17,6 ile Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı sektörü takip etmektedir.

Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,2'si Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 50,4 ile Bilgi Ve İletişim, yüzde 31,3 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranında ön plana çıkmaktadır.

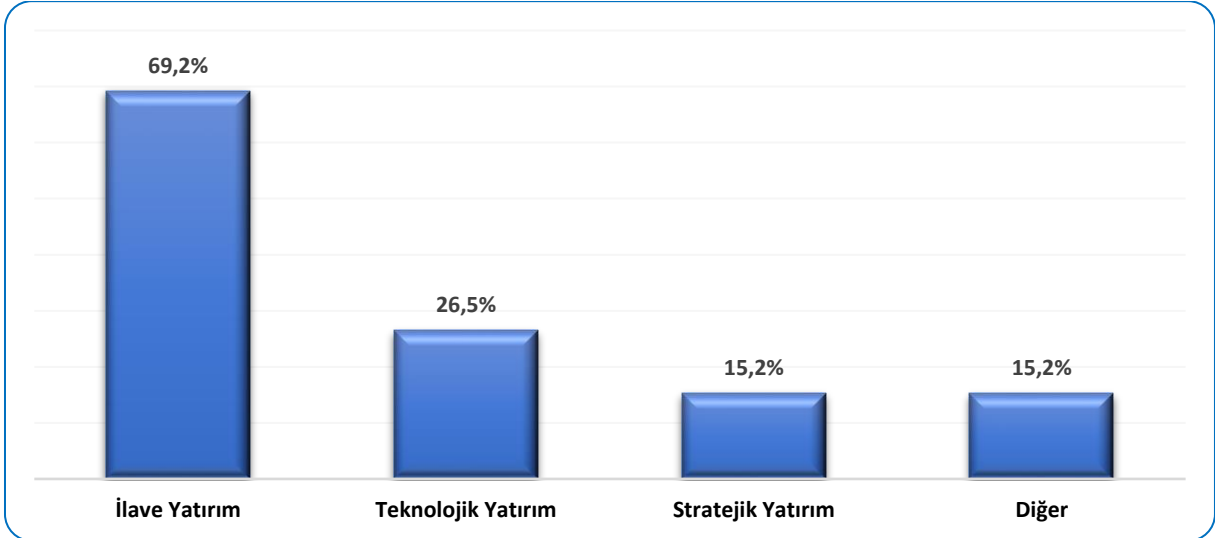
Bursa ilinde İmalat sektöründe Ar-Ge çalışması yapan işyerlerinin oranı Türkiye geneline oranla daha fazladır. Bu durum Bursa ilinde İmalat Sektöründeki Ar-Ge çalışmalarına Türkiye geneline oranla daha fazla önem verildiğinin göstergesidir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı

Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,3'ü gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Bursa ilinde yüzde 19,9 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

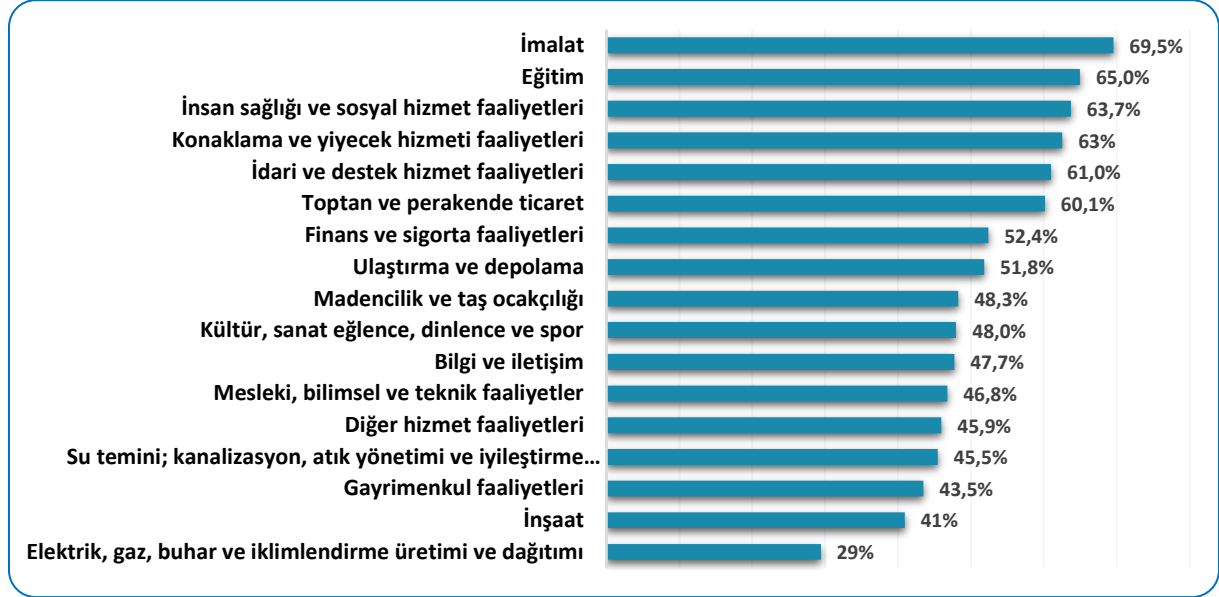
Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde, Bursa ilinde 20 ve üzeri istihdamlı yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin içinde İlave Yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 69,2; Teknolojik Yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 26,5 ve Stratejik Yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 15,2 seviyesindedir. Yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin büyük bir oranda ilave yatırım eğiliminde olması önümüzdeki dönemde işgücüne ve bölgesel işsizlik rakamlarında olumlu bir etki yaratması beklenmektedir.

Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 70'i İlave Yatırım, yüzde 24,3'ü Teknolojik Yatırım, yüzde 17,8'i Stratejik Yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 50,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bursa ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı ise yüzde 62,5 seviyesindedir. İlimizdeki bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

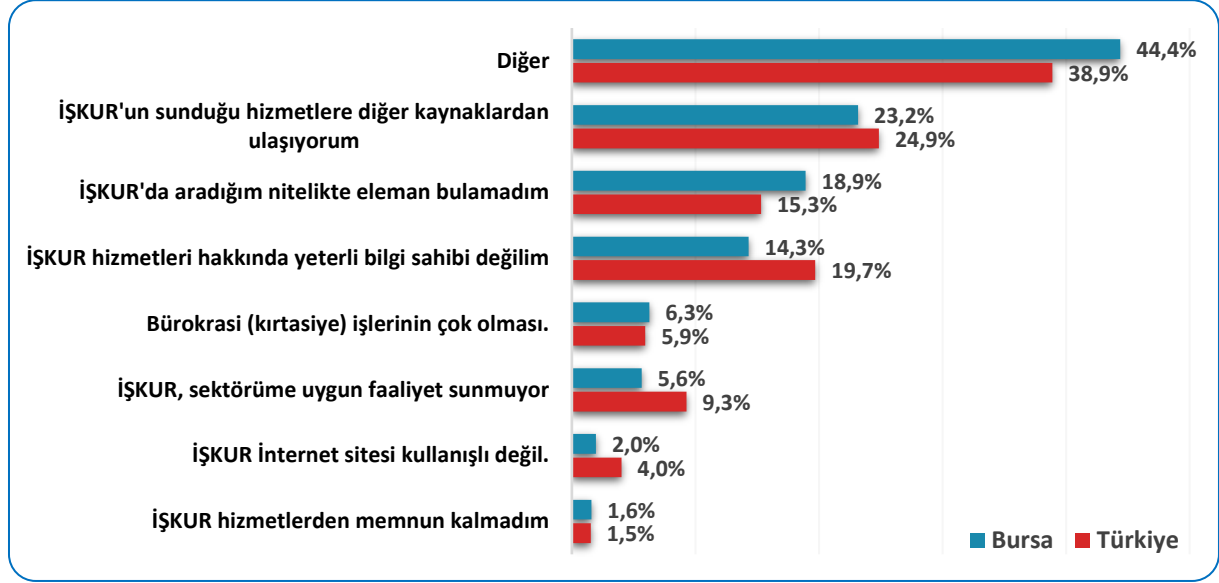
Araştırma kapsamında ilin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan İmalat sektöründe İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işletme oranı il geneli olan yüzde 62,5 seviyesinin üzerinde olup yüzde 69,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu sektörü yüzde 65 ile Eğitim sektörü takip etmektedir.

Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları

Hizmet Türleri	İşyeri Oranı
Eleman Temini	81,1%
Danışmanlık ve Yönlendirme	38,4%
Teşvikler	20,3%
İşbaşı Eğitim Programları	9,6%
Kısa Çalışma Ödeneği	4,2%
Nakdi Ücret Desteği	1,8%
Mesleki Eğitim Kursu	1,1%
Genel Toplam	100,0%

Bursa ilinde İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işyerlerinden, Eleman Temini hizmetinden faydalananların oranı yüzde 81,1; Danışmanlık Ve Yönlendirme kapsamında hizmetlerimizden yararlanan işyerlerinin oranı yüzde 38,4 ve Teşvikler kapsamında hizmetlerimizden yararlananların oranı yüzde 20,3 seviyesindedir. Bursa ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri oranının yüksek olması, bölge genelinde İŞKUR'un etkinliğini artırdığını göstermektedir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Bursa ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işverenlere nedenleri sorulduğuna ilk üç sırada, yüzde 44,4 ile “Diğer”, yüzde 23,2 ile “İŞKUR’un Sunduğu Hizmetlere Diğer Kaynaklardan Ulaşıyorum.” ve yüzde 18,9 ile “İŞKUR’da Aradığım Nitelikte Eleman Bulamadım.” seçenekleri gerekçe olarak gösterilmiştir. Bursa ilinde, Kurum hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan işyerlerinin oranı Türkiye geneline göre daha düşük seviyede gerçekleşmiştir.

Bursa ilinde araştırma kapsamında, 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde toplamda 570.915 çalışan belirlenmiştir. Bu çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında, 394.704 erkek çalışan ve 176.210 kadın çalışan tespit edilmiştir.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Sektör	Kadın Çalışan	Erkek Çalışan	Toplam Çalışan
İmalat	91.989	238.199	330.187
Toptan ve perakende ticaret	32.979	49.947	82.926
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	10.066	28.818	38.884
İnşaat	2.750	18.506	21.256
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	9.096	11.468	20.563
Ulaştırma ve depolama	2.971	17.193	20.164
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	9.124	4.769	13.893
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3.894	7.401	11.296
Eğitim	7.611	2.902	10.512
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	608	3.897	4.505
Finans ve sigorta faaliyetleri	1.787	1.161	2.948
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	483	2.271	2.755
Bilgi ve iletişim	890	1.843	2.733
Gayrimenkul faaliyetleri	506	2.040	2.546
Madencilik ve taş ocaklığı	132	1.939	2.071
Diğer hizmet faaliyetleri	744	1.179	1.923
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	579	1.173	1.752
Genel Toplam	176.210	394.704	570.915

Bursa ilinde çalışanların sektörlere göre dağılımı incelendiğinde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri çalışan sayısının en fazla olduğu sektörler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu üç sektörde çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 79,2 düzeyindedir. İlimizde kadın istihdamının en fazla olduğu sektör İmalat sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların içinde İmalat sektöründe çalışanların payı yüzde 52,2 seviyesindedir. Bursa ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise Eğitim sektörüdür ve bu sektördeki kadın çalışanların oranı yüzde 72,4 düzeyindedir.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

İlimizde araştırma kapsamında yer alan 5.497 işyerinden 2.436'sında engelli çalışan istihdam edilmektedir. Engelli bireylerin istihdamı konusunda karşılaşılan en önemli zorluklardan biri, önyargılardır. Herkesin engelli veya engelli adayı olma ihtimali taşıdığını unutmamak, engelli bireyleri işgücüne dahil etme sürecinde önemli bir adımdır. Bu bağlamda, Türkiye'de engellilere yönelik istihdam politikaları, Anayasa başta olmak üzere çeşitli yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Anayasa tarafından öne çıkarılan eşitlik ilkesinin yanı sıra, pozitif ayrımcılığı öngören düzenlemeler, engellilere yönelik istihdam politikalarının temelini oluşturmaktadır.

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde 3 engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde 4 engelli işçiyi meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

İŞKUR'un engelli vatandaşlarımıza yönelik sunmuş olduğu önemli bir hizmet de Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği Projeleridir. Bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle işgücü kaybının en az yüzde 40 olduğu "Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları" ile belirlenen kişiler, üretime katkıda bulunarak öncelikle kendi geçimlerini sağlamak sonra da ilave istihdam oluşturmak amacıyla hazırlayacakları projeleriyle e-Devlet üzerinden "Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği" kapsamında başvuruda bulunabilmektedirler. Kurumumuz internet sitesinin duyurular bölümünde Başvuru Rehberi ve usul esaslar yayınlanmaktadır.

2.2. AÇIK İŞLER

Açık işler, işgücü piyasasında işverenlerin taleplerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Açık işlere ilişkin bilgiler derlenerek ihtiyaç duyulan meslekler ve bu mesleklere ilişkin talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisi elde edilmektedir. Bu bilgiler, açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönleltmek amacıyla alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve varsa bu açık işlere ait meslek bilgisinin yanında, bu mesleklerde cinsiyet ve yaş grubu tercihleri, engelli çalışan tercih edip etmeyecekleri, mevcut açık işler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, bu meslekler için aranan becerileri, işyerlerinin boş pozisyonlarını doldurabilmek için iş arayanları hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

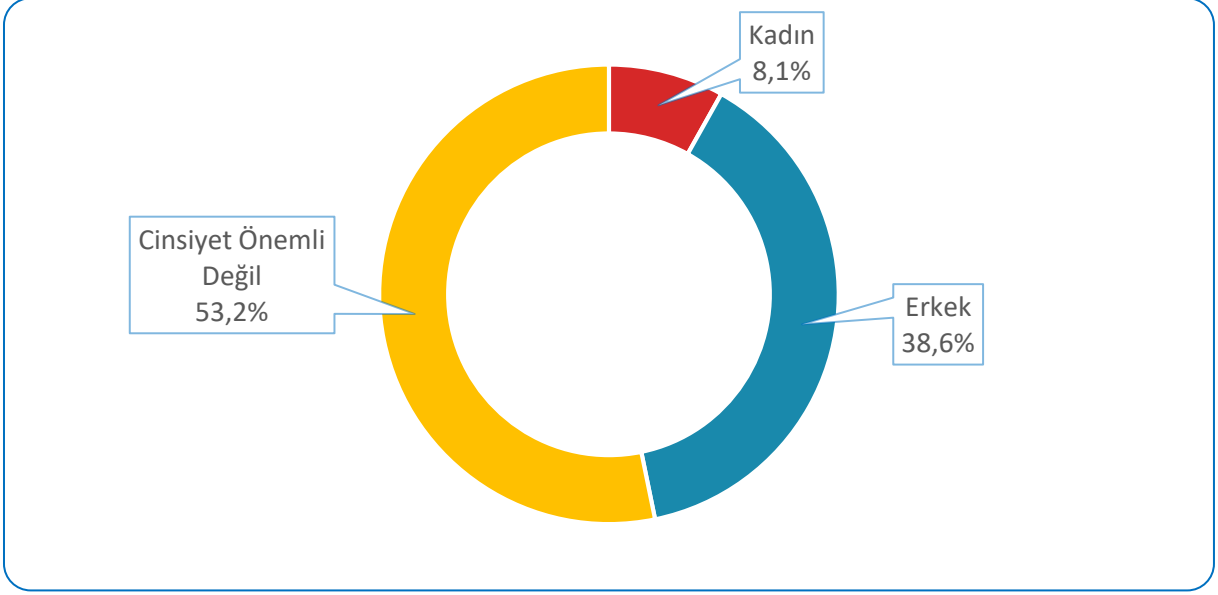
Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı

Sektör	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşyeri Oranı
İmalat	6.645	2,0%	38,2%
Toptan ve perakende ticaret	1.223	1,5%	26,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	762	1,9%	27,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	348	1,7%	29,7%
İnşaat	193	0,9%	11,7%
Ulaştırma ve depolama	191	0,9%	23,2%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	164	1,2%	33,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	134	1,2%	24,7%
Eğitim	77	0,7%	20,4%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	63	2,2%	31,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	46	1,8%	30,4%
Diğer hizmet faaliyetleri	40	2,0%	18,9%
Finans ve sigorta faaliyetleri	14	0,5%	28,6%
Bilgi ve iletişim	13	0,5%	18,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	9	0,5%	12,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	2	0,1%	3,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	0,0%	5,9%
Genel Toplam	9.925	1,7%	31,0%

Bursa ili İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre, 1.704 işyerinde toplamda 9.925 açık iş pozisyonu tespit edilmiştir. Bursa ilinde en fazla açık iş sayısına sahip sektör, 6.645 kişilik açık işle İmalat sektörüdür. Araştırma döneminde en fazla açık işi olan ikinci sektör ise 1.223 kişilik açık iş sayısı ile Toptan Ve Perakende Ticaret sektörüdür. İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü, 762 kişilik açık iş sayısı ile üçüncü sırada yer almaktadır.

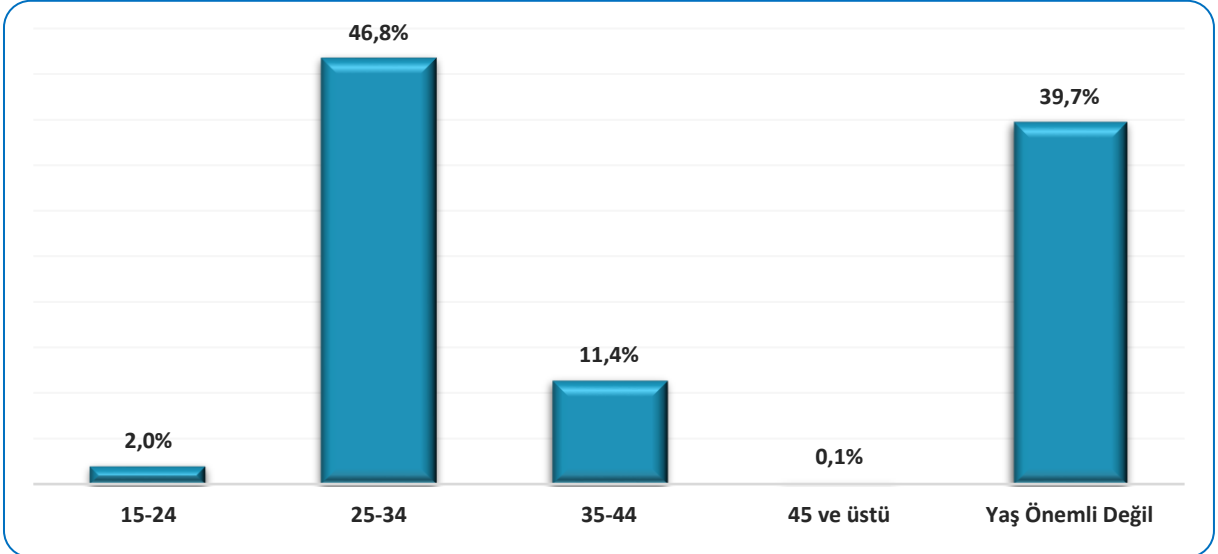
Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Bursa ilinde açık iş oranı yüzde 1,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,9 seviyesindedir. Bursa ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Bursa ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,2 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri olarak tespit edilmiştir.

2022 yılında Bursa ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin içinde açık işi bulunan işyerlerinin oranı yüzde 26,5 seviyesindeyken 2023 yılında bu oran yüzde 31 olarak gerçekleşmiştir. Açık işi olan işyeri oranında bir önceki yıla oranla artış görülmektedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercih

Şekil 16 üzerinde Bursa ilinde araştırma sonucunda elde edilen 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerindeki cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 53,2 iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 58,5 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut açık işler için kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 5,7 iken, Bursa ilinde yüzde 8,1 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde açık işlerin yüzde 35,9’unda işverenler açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Bursa ilinde ise mevcut açık işlerin içinde erkek tercih edilen açık işlerin oranı yüzde 38,6 seviyesindedir.

Türkiye genelinde, çalışan sayısı içinde kadınların oranının düşük olmasına rağmen, işverenlerin büyük bir çoğunluğu mevcut açık iş pozisyonlarında istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, kadın istihdamının artırılması konusunda önemli bir potansiyeli ortaya koymaktadır.

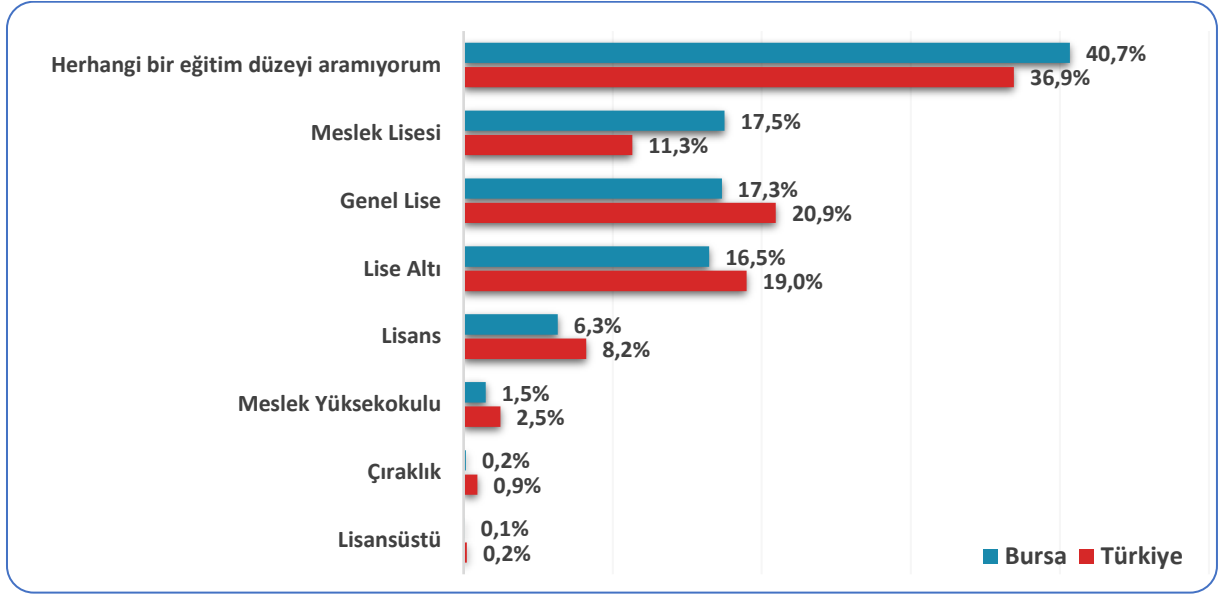
Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları

Araştırma kapsamında işverenlere mevcut açık iş pozisyonlarında tercih ettikleri yaş grubu sorulmuştur. Bu bağlamda, Bursa ilindeki açık işlerde en çok talep edilen yaş grubu, yüzde 46,8 ile 25-

34 yaş grubu olarak belirlenmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 39,7'sini oluşturmaktadır.

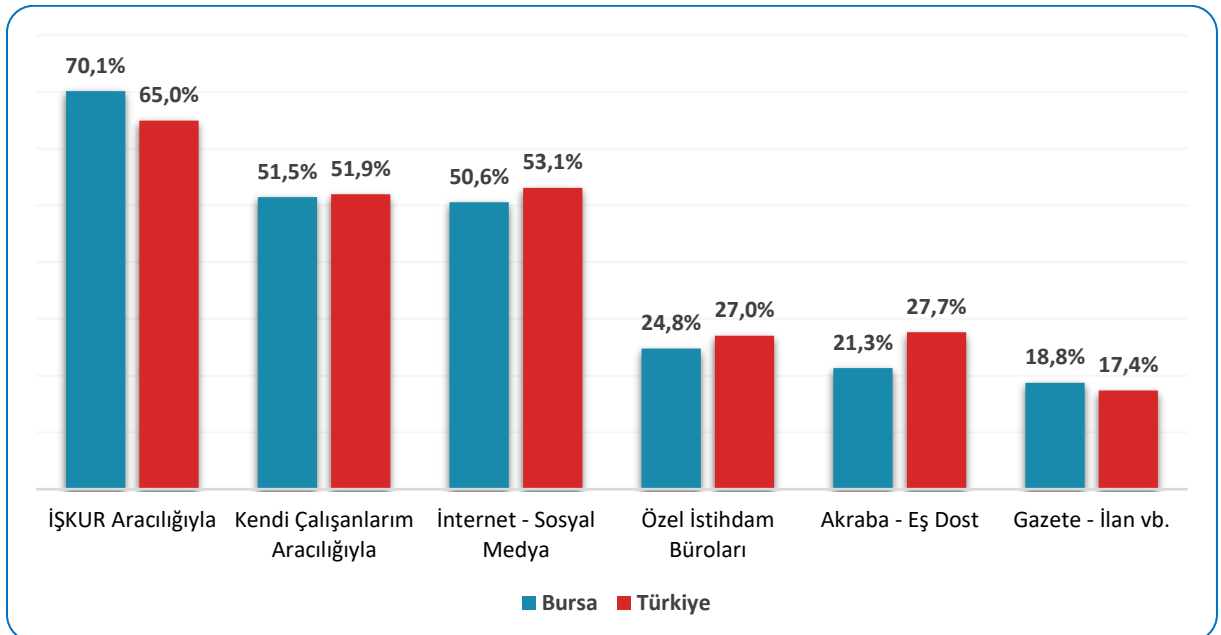
Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde de benzer bir eğilim söz konusudur. Açık işi olan işverenlerin yarısı, mevcut açık iş pozisyonlarında 25-34 yaş grubundaki kişileri istihdam etmek istediklerini belirtmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 35'ini oluşturmaktadır.

Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Bursa ilindeki açık işler incelendiğinde, eğitimin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 40,7 düzeyindedir. Bu oran, Türkiye genelinde yüzde 36,9 olarak gerçekleşmiştir ve ilimizde bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir. Meslek lisesi mezunu talep edilen açık işlerin payı yüzde 17,5 seviyesiyle ikinci sırada yer alırken, genel lise mezunu talep edilen açık işlerin payı ise yüzde 17,3 seviyesiyle üçüncü sırada bulunmaktadır.

Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu, özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek ve iş arayanla doğru işi en etkin biçimde eşleştirmek Kurumumuzun en önemli görevlerinden biridir.

Şekil 19 üzerinde Bursa ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Bursa ilinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin içinde İŞKUR Aracılığıyla arananların oranı yüzde 70,1 seviyesindedir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 65 olarak gerçekleşmiştir. Bursa ilinde ikinci sırada Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla aranan açık işler yer almakta ve bu oran yüzde 51,5 olarak gerçekleşmiştir. Kendi çalışanlarım aracılığıyla aranan açık işlerin Türkiye genelindeki oranı yüzde 51,9 seviyesindedir. Üçüncü sırada ise yüzde 50,6 ile İnternet-Sosyal Medya Aracılığıyla aranan açık işler yer almaktadır.

Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Öncelik Sırası
İş Tecrübesi	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	2
Takım Çalışması	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	6
Analitik Düşünebilme	7
Bilgisayar Kullanımı	8
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	9
Yabancı Dil	10
Programlama Dili Bilgisi	11

Bursa ilinde açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, İş Tecrübesi becerisi ilk sırada yer almaktadır. Bu beceriyi sırasıyla Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ile Takım Çalışması becerileri takip etmektedir.

Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları

Meslek Grubu	Toplam Açık İş
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	3.859
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2.707
Hizmet ve Satış Elemanları	1.170
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	814
Profesyonel Meslek Mensupları	606
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	367
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	341
Nitelikli Tarım, Ormanlık ve Su Ürünleri Çalışanları	35
Yöneticiler	27
Genel Toplam	9.925

Bursa ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar grubunda olduğu tespit edilmiş olup toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 38,9 seviyesindedir. İkinci sırada ise Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubu bulunmaktadır. 2023 yılı Meslek Gruplarına göre açık iş sayıları incelendiğinde 2021 ve 2022 araştırma

sonuçlarına benzer şekilde en fazla açık işi olan ilk iki meslek grubunun sırasıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olduğu görülmektedir.

Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	17,5%	17,1%	42,7%	67,3%	58,1%	21,4%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	32,9%	27,0%	52,4%	72,0%	45,9%	19,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	8,6%	21,0%	75,6%	88,5%	45,4%	18,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	16,0%	6,3%	35,4%	83,0%	39,4%	33,3%
Profesyonel Meslek Mensupları	13,5%	6,1%	74,9%	30,9%	68,3%	61,2%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	35,4%	16,8%	41,2%	59,3%	55,7%	44,2%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	25,9%	22,0%	39,2%	73,4%	35,8%	23,5%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	50,0%	0,0%	100,0%	100,0%	50,0%	0,0%
Yöneticiler	12,6%	13,2%	25,8%	55,5%	55,0%	31,8%

Meslek gruplarına göre açık işlerin arama kanalları değerlendirilecek olursa; Bursa ilinde arama kanalları içerisinde İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları, Hizmet Ve Satış Elemanları ve Nitelik Gerektirmeyen Meslek grupları olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin büyük bölümü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Profesyonel Meslek Mensupları haricindeki tüm meslek gruplarında açık işler; büyük oranda İŞKUR aracılığıyla karşılanmaktadır. Profesyonel Meslek Mensupları meslek grupları; açık işlerini karşılarken en fazla İnternet-Sosyal Medya arama kanalını tercih etmektedir

Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası

Meslek	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Analitik Düşünebilme	İletişim ve İfade Yeteneği	İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	İş Tecrübesi	Programlama Dili Bilgisi	Bilgisayar Kullanımı	Yabancı Dil
Makineci (Dikiş)	2	4		5		6	3	1			
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	2	4	7	6		5	3	1			
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	2	4		3			5	1			
Perakende Satış Elemanı (Gıda)		3		2	5	4	1	6			
Bilgisayar Mühendisi			1	2				3			
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	3	2		5			4	1		6	
Düz Dikiş Makineci	5	4		2		6	3	1			
Kablo Grublama İşçisi	3	1		2			4				
Kalite Kontrolcü	4	1	2	7		5	3	6		8	
Satış Danışmanı / Uzmanı	7	9	6	2	4	8	3	5		1	

Tablo 15 üzerinde Bursa ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü mesleklerinde İş Tecrübesi becerisi ilk sırada; Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi becerisi ise ikinci sırada aranmaktadır. Perakende Satış Elemanı (Gıda) mesleğinde Takım Çalışması becerisi en çok talep edilen beceri olmuştur. Bursa ilinde açık işi en fazla olan ilk 10 meslekte Programlama Dili Bilgisi ile Yabancı Dil becerisi aranmamaktadır.

Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Kablo Grublama İşçisi	Ram Makinesi Operatörü (Tekstil)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı
Makineci (Dikiş)	Kalite Kontrolcü	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü
Konfeksiyon İşçisi	Plastik Mamuller İmal İşçisi	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
Düz Dikiş Makineci	Jet Boya Makinesi Operatörü (Kumaş Boyama)	Bilgisayar Mühendisi	Bilgisayar Mühendisi
Mobilya Döşeme Dikim İşçisi	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)
Temizlik Görevlisi	Şoför-Yük Taşıma	Düz Dikiş Makineci	Düz Dikiş Makineci
Kalite Kontrolcü (Plastik)	Cnc Torna Tezgahı Operatörü	Satış Danışmanı / Uzmanı	Kablo Grublama İşçisi
Hemşire	Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Garson (Servis Elemanı)	Kalite Kontrolcü
Okul Öncesi Öğretmeni	Sevkiyat Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Satış Danışmanı / Uzmanı

Bursa ilinde en fazla açık iş olan meslekler, Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde buldukları açık iş sayısı en fazla olan meslek ise Kablo Grublama İşçisi mesleğidir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu meslek Ram Makinesi Operatörü (Tekstil), cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise en çok aranan meslek Makineci (Dikiş) mesleğidir.

En fazla açık işi olan ilk on meslek incelendiğinde; 2021 ve 2022 yılı sonuçları ile benzer şekilde Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Makineci (Dikiş), Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü ve Düz Dikiş Makineci mesleklerinin ilk on meslek içinde olduğu görülmektedir.

2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM)

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenlere son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bu mesleklerde eleman temininde güçlük çekilmesinin nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Bursa ili işgücü piyasasının talep kısmında yaşanan darboğazları daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin temin etmekte güçlük çektiği meslekler, eleman sayıları ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin etmekte zorlandığı gibi veriler ile önemli bilgi elde edilmektedir. Bu bölümde ele alınacak bilgiler, İlin istihdam politikasına da yön verecektir. Bu kapsamda temininde güçlük çekilen meslekler, sektör ve meslek grupları bazında detaylıca incelenecektir.

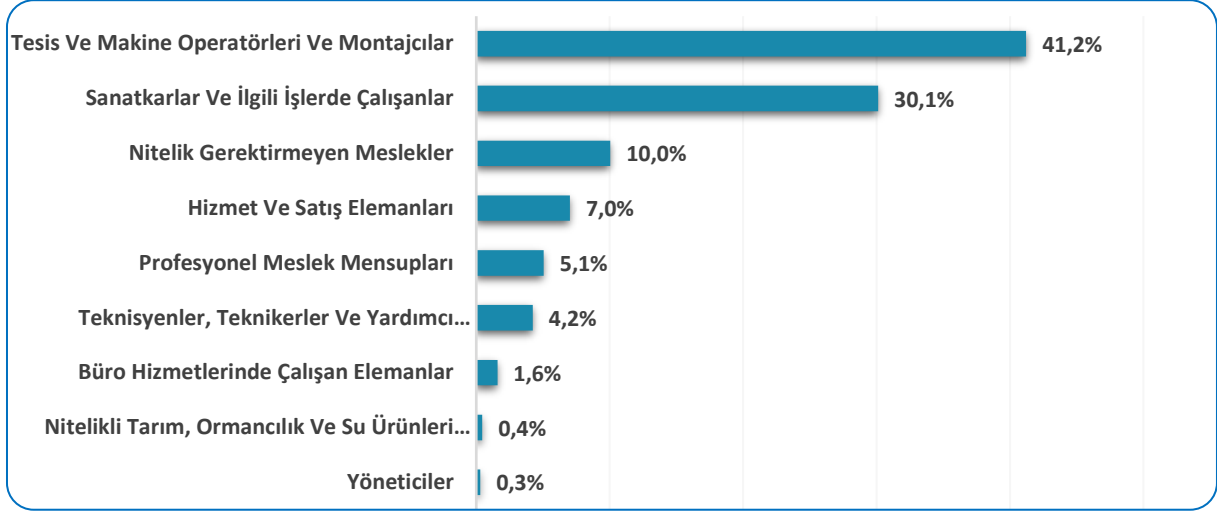
Araştırma kapsamında Türkiye genelinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinden 28.009 işyerinin çeşitli mesleklere eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. Bursa ilinde ise 20 ve daha fazla istihdamlı 1.755 işyerinde son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen meslek olduğu ifade edilmiştir. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 26,4'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken, Bursa ilinde ise bu oran yüzde 31,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları

Sektör	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	6.590
Toptan ve perakende ticaret	866
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	713
İnşaat	500
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	379
Ulaştırma ve depolama	221
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	220
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	165
Eğitim	70
Gayrimenkul faaliyetleri	64
Bilgi ve iletişim	45
Diğer hizmet faaliyetleri	34
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	16
Madencilik ve taş ocakçılığı	16
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	9
Finans ve sigorta faaliyetleri	8
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	7
Genel Toplam	9.924

Bursa ilinde 9.924 kişilik işgücü için eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü 6.590 kişi ile ön plana çıkmaktadır. Bursa ilinde temininde güçlük çekilen elemanların içinde İmalat sektörünün payı yüzde 66,4 seviyesindedir. Söz konusu sektörde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Bunun dışında, Toptan Ve Perakende Ticaret yüzde 8,7 ikinci sırada ve İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri ise yüzde 7,2 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Dikkat çeken diğer bir husus ise 2021 ve 2022 yıllarına benzer şekilde tabloda açık iş sayısına göre sıralanan ilk iki sektörün sırasıyla İmalat ile Toptan Ve Perakende Ticaret olmasıdır.

Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı

Bursa ilinde meslek gruplarına göre eleman temininde güçlük çekilen eleman sayısının dağılımı incelendiğinde; 2022 yılı araştırma sonuçlarına benzer şekilde Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu meslek grubunun toplam TGÇM içindeki payı yüzde 41,2 seviyesindedir.

Türkiye genelinde Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar Meslek Grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 29,5 seviyesindedir.

Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek

Meslek	TGÇM Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	820
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	535
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	444
Beden İşçisi (Genel)	314
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	255
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	223
Kablo Gruplama İşçisi	217
Düz Dikiş Makineci	169
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	164
Çelik Kaynakçısı	156

Bursa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 820 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 535 kişi ile Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı ve 444 kişi ile Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı meslekleri gelmektedir.

2021 ve 2022 yılı araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslek ile 2023 yılındaki araştırma sonuçlarındaki ilk on mesleği kıyasladığımızda; Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Makineci (Dikiş), Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Beden İşçisi (Genel) ve Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü olmak üzere toplam beş mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Bursa ilinde söz konusu meslekler, son üç yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Temininde güçlük çekilen; Makineci (Dikiş), Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı, Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü, Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Kablo Gruplama İşçisi ve Düz Dikiş Makineci mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Bursa ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada yüzde 91,1 ile bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması yer almaktadır. İkinci sırada ise yüzde 81,8 ile Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Türkiye geneli 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin TGÇM nedenleri dağılımında ilk sırada yüzde 85,5 ile Bu Meslekte İşe Yeterli Başvuru Yapılmaması yer almaktadır.

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerini ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için talep edilen beceri ve tecrübeye sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. Her ay düzenli olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından gerçekleştirilen İktisadi Yönelim Anketleriyle imalat sanayinde yer alan firmalardan gelecek 3 aylık döneme ilişkin istihdam beklentileri derlenmektedir. TCMB'nin bu kapsamda her ay yayınladığı istatistikler ise yalnızca imalat sektörü ve ülke geneline ilişkin bilgi vermektedir. İşgücü Piyasası Araştırmaları ise işverenlere bir yıl sonrası için öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimlerini belirlemektedir. Ayrıca istihdam özelinde, teknolojik değişim ve dönüşümün işverenlerin buldukları sektöre gelecek 10 yılda nasıl etki edeceği de İPA ile işverenlere sorulmaktadır. İPA verilerinden elde edilen bilgilerle 17 sektör için Türkiye geneli ve il düzeyinde raporlar düzenli olarak her yıl yayımlanmaktadır.

Bu bölümde Bursa ilinde 2023 Yılı araştırma dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1’i çeşitli mesleklerde net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde net istihdamın artacağını düşünen işyerlerinin oranı 22,1 seviyesindedir. Öte yandan bazı meslekler için net istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 ve Bursa ilinde ise yüzde 1,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı

Sektör	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
İmalat	8.874	2,7%
Toptan ve perakende ticaret	2.470	3,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1.479	3,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	537	2,6%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	417	3,0%
Ulaştırma ve depolama	401	2,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	358	3,2%
İnşaat	324	1,5%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	171	6,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	108	6,2%
Eğitim	84	0,8%
Bilgi ve iletişim	61	2,2%
Madencilik ve taş ocakçılığı	48	2,3%
Gayrimenkul faaliyetleri	20	0,8%
Finans ve sigorta faaliyetleri	13	0,4%
Diğer hizmet faaliyetleri	8	0,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5	0,1%
Genel Toplam	15.376	2,7%

Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde bir yıl sonrası için (14 Temmuz 2024) istihdamın yüzde 3,3 oranında artacağı beklenmekte olup Bursa ilinde ise bu oran yüzde 2,7 olup ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam artışı 8.874 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. İkinci sırada ise 2.470 kişi ile Toptan Ve Perakende Ticaret sektörü gelmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı yüzde 6,2 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor sektörlerinde beklenmektedir.

2022 yılında yapılan araştırmada Bilgi Ve İletişim sektörü için Net istihdam değişim oranı yüzde 4,2 iken 2023 yılında bu oran yüzde 2,2’ a gerilemiştir. Benzer şekilde İnşaat sektörünün 2022 yılındaki araştırmada yüzde 1,7 olan Net istihdam değişim oranı 2023 yılında yüzde 1,5’ e gerilemiştir. Bursa ilinin dinamiği İmalat sektöründe ise 2021 yılında yüzde 1,2 olan Net istihdam değişim oranı 2022

yılında yüzde 2,5'e ve 2023 yılında ise 2,7'ye yükselmiştir. Bu sonuçlar ilimizdeki istihdam beklentilerinin pozitif yönde olduğuna dair kayda değer bir bilgidir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	4.719
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3.986
Hizmet Ve Satış Elemanları	2.637
Profesyonel Meslek Mensupları	1.931
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1.048
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	690
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	331
Yöneticiler	32
Nitelikli Tarım, Ormanlık Ve Su Ürünleri Çalışanları	2
Genel Toplam	15.376

Bursa ilinde önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu; Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubudur. 14 Temmuz 2024 tarihine kadar en düşük istihdam artışı beklenen meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormanlık Ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubudur.

Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Satış Danışmanı / Uzmanı	Beden İşçisi (Genel)
Elektrik Mühendisi	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Kaba İnşaat Ve İlgili İşlerde Çalışan Sanatkarlar
Makineci (Dikiş)	Diğer Uzman Tıp Doktorları
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Fizik Tedavi Teknikeri
Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü	Diğer Kauçuk Mamuller İmalat İşçileri
Seri Üretim Tezgah Operatörü	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)
Kablo Grublama İşçisi	Sentetik Elyaf İmal İşçisi
Özel Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	Sipariş Hazırlama Görevlisi (Ecza Deposu)
Çelik Kaynakçısı	Diğer Muhasebeciler
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	Büro Memuru (Genel)

Bursa ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Satış Danışmanı / Uzmanı, Elektrik Mühendisi ve Makineci (Dikiş) meslekleridir. Makineci (Dikiş), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Tekstüre İplik Üretim Makinesi Operatörü, Kablo Grublama İşçisi ve Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı mesleklerinin Açık işi en fazla olan ilk on meslek; Eleman temininde güçlü çeken ilk on meslek ve en fazla net istihdam artışı beklenen ilk on meslek arasında yer aldığı görülmektedir.

Beden İşçisi (Genel), Başka Yerde Sınıflandırılmamış Kaba İnşaat Ve İlgili İşlerde Çalışan Sanatkarlar ve Diğer Uzman Tıp Doktorları, ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslekler olarak belirtilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2023 yılı Haziran – Temmuz aylarında saha çalışması gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında, ilimizde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ile istihdamın korunması ve artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunması amacıyla Bursa İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında yer alan işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda işverenin son bir yıl içinde eleman temin etmekte güçlük çektiği meslekler ve nedenleri tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda hazırlanan raporun işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. TÜİK tarafından her ay yayımlanan ve Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına ilişkin sonuçları içeren istatistikler, işgücü piyasasının arz yönüne ilişkin temel bilgi kaynağı kabul edilmektedir. TÜİK 2013 yılından günümüze il düzeyinde işgücü verisi yayınlamamaktadır. 2014 itibarıyla TÜİK'in yayınladığı işgücü istatistikleri içinde yalnızca yıllık bazda bölgesel veriler yer almaktadır. 2022 yılı TÜİK verilerine göre TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik) bölgesinde işsizlik oranı ise yüzde 8,9 düzeyindedir. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Bursa ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan kişilerin önemli bir bölümü vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip kişilerdir. İlimizde mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı ile birlikte bazı sektörlerde kalifiye eleman temininde de sıkıntı yaşanmaktadır. Bir çok işveren, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanabilmesi için İŞKUR'un aktif işgücü programlarının önemini ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan eleman temininde güçlük çekilen meslekler göre yapılacak çalışmalarla kurs ve programların planlanması istihdamın arttırılmasına yardımcı olacaktır.

Bursa ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre araştırma kapsamında yer alan işyerlerindeki toplam çalışanların içinde erkeklerin payı yüzde 69,1 iken kadınların payı ise yüzde 30,9 olarak tespit edilmiştir. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör imalat sektörüdür. Kadın istihdamındaki yoğunluk sektörler arasında farklılık göstermektedir. Bursa ilinde kadın çalışan oranı en yüksek olan sektörler Eğitim ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet faaliyetleri sektörleridir. Ülkemizde de benzer şekilde kadın çalışan oranının diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olduğu sektörler Eğitim ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. Bu sektörlerde belirli bir eğitim düzeyinin üzerinde eğitime sahip kadınların istihdam edilme şansı daha yüksektir.

Ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranı OECD ve AB ülkeleri ile kıyaslandığında düşük seviyededir. Kadınların işgücüne katılımının artması, kadınlara yalnızca ekonomik bağımsızlık kazandırmamakta, aynı zamanda sosyal hayatta daha etkin olmalarını sağlamaktadır. Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadın istihdamı teşvik edilmelidir. İş ve aile yaşamı dengesinin sağlanmasına yönelik gerekli düzenlemeler öncelikli olarak hayata geçirilmelidir. Kadınların eğitim seviyesinin artırılması, düşük eğitim seviyesine sahip kadınların mesleki eğitim kurslarından yararlandırılması, kadın istihdamına yönelik teşviklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Kadın girişimcilere ait işyerlerinde kadın istihdamının diğer işyerlerine kıyasla daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle kadın girişimciliğini teşvik etmek önem arz etmektedir.

Bursa ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın iş arayanların kayda değer kısmı nitelik gerektirmeyen mesleklerde iş aramaktadır. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde gelişim göstermelerine bağlıdır.

2023 yılında Bursa ilinde aktif işgücü piyasası programları kapsamında 478 kurs ve program düzenlenmiş olup bu kurs ve programlardan toplam 2.147 kişi faydalanmıştır. İŞKUR tarafından açılan kurs ve programlar yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırmaktadır. Bunun sonucunda da yararlanıcıların istihdam edilebilirliklerini artırmaktadır. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının ve bu programların işgücü piyasalarına etkilerinin artması beklenmektedir.

İŞKUR'un emek piyasalarındaki etkin rolü oldukça önemlidir. Aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak yeni bir meslek kazanmaları veya varolan mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanmaktadır.

Bursa ilinde 20 ve üzeri istihdamda sahip işyerleri içerisinde istihdamda öncü sektörler imalat, toptan ve perakende ticaret ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörleridir.

Bursa ili İşgücü Piyasası Araştırmasının uygulandığı Haziran-Temmuz döneminde 1.704 işyerinde 9.925 açık iş tespit edilmiştir. Bursa ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 9.925 kişilik açık işin 6.645 kişilik kısmı, imalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin nispeten yüksek olduğu diğer sektörler ise Toptan Ve Perakende Ticaret ile İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür.

Bursa ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerleri içinde açık iş bulunan işyeri oranı yüzde 31 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyerlerinin içinde; aradıkları elemanlar için talep edilen asgari eğitim düzeyine "Eğitim Düzeyi Önemli Değil" cevabı veren işyerlerinin oranı Bursa ilinde yüzde 40,7 seviyesindedir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri incelendiğinde, İşverenlerin istedikleri elemanları bulmakta yaşadıkları zorlukların en fazla Bu Meslekte İşe Yeterli Başvuru Yapılmaması nedeninden kaynaklandığı görülmektedir. Ülke genelinde son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamamasının veya Bu Meslekte İşe Yeterli Başvuru Yapılmamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında yer alan işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 21,1'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Bursa ilinde istihdamın artacağını düşünen işverenlerin oranı yüzde 22,1 seviyesindedir. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 iken Bursa ilinde yüzde 1,8 olarak gerçekleşmiştir.

Pandemi, Ukrayna-Rusya savaşı başta olmak üzere bölgemizde yaşanan savaşlar, Enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan artışlar, ekonomilerde yaşanan arz talep dengesizliği ve enflasyonist baskılarla birlikte olağanüstü bir süreçten geçtiğimiz bu dönemde sosyo-ekonomik kırılganlığın dünya genelinde arttığı gözlenmektedir. Pandemi döneminde yaşanan gelişmeler, yeşil dönüşüm, dijitalleşme ve son yıllarda hızla gelişen teknoloji, üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da

yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler oldukça hızlı değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi, etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitim ön plana çıkmaktadır.

Günümüzde istihdamın önemli bir aracı olarak görülen esnek çalışmanın yaygınlaşması, güvenceli esneklik kavramının daha fazla gündemde yer almasını sağlamaktadır. Aktif ve pasif işgücü piyasası politikalarıyla, güvence-esneklik dengesi de gözetilmelidir. Yaşam maliyetlerinin sürekli olarak yükseldiği bir dünyada, istihdamın ve gelirin sürdürülebilirliği için esnek çalışma modellerinin de güvenceli hale getirilmesine yönelik dönüşüm zaruridir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Sosyal Güvenlik Kurumu. (2023, 02 02). *Aylık Sigortalı İstatistikleri (Ekim 2023)*. SGK Web Sitesi: <https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylik/42919466-593f-4600-937d-1f95c9e252e6/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2023, 02 02). *İktisadi Yönelim Anketi ve Reel Kesim Güven Endeksi (Ocak 2024)*. TCMB: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579/%C4%B0YA-Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579-oQ.qOaG> adresinden alındı
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 02 02). *2022 Yılı İşgücü İstatistikleri*. TÜİK: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2022-49390> adresinden alındı
- Türkiye İş Kurumu. (2012-2023). İl Düzeyinde İstatistikler. *İdari Kayıtlar*. Türkiye: İŞKUR.
- Türkiye İş Kurumu. (2023, Haziran-Temmuz). 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Verileri. Türkiye: İŞKUR.
- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (2023, 02 02). *Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm Eğilimler 2023*. ILO: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_871016.pdf adresinden alındı

EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan İşgücü Piyasası Araştırması (İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörel bazda ihtiyaçların belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1. Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup gizliliği, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. İlgili Kanun uyarınca şahsınıza ait bu bilgiler idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistiki maksadı dışında kullanılamaz.
2. Türkiye İş Kurumu Kanunu gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içerisinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 17.901 TL (onyedibindokuzyüzbirlira) İdari Para Cezası verilir.
3. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. Bu maddeye aykırı davranışlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136'ncı maddesi hükümleri uygulanır.

İşyeri Bilgi Formunun işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe yetkilileri tarafından doldurulması gerekmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :

İşyerinin Yasal Unvanı :

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

Lütfen işletmenin güncel e-posta adresini yazınız. (Zorunlu)

Soru formunu cevaplayanın unvanı:

- a) İşyeri sahibi/ortakları
- b) Genel müdür/CEO/işletme sorumlusu
- c) İnsan kaynakları müdürü/sorumlusu
- d) Muhasebe müdürü/sorumlusu
- e) Diğer

İşyeri ile İlgili Bilgiler:

İşyeri ile İlgili Bilgiler	Evet	Hayır
a) İşyerinizde ihracat yapıyor mu?		
b) İşyerinizde Ar-Ge* çalışması yapıyor mu?		
c) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapıyor mu?		
d) İşyerinizde kısmi (<i>part-time</i>) çalışma yapıyor mu?		
e) İşyerinizde uzaktan çalışma yapıyor mu?		
f) İşyerinizde E-Ticaret (<i>internet üzerinden</i>) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor mu?		
g) Engelli personel istihdam ediyor musunuz?		

1) Gelecek bir yıl içinde ilinizde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 2'ye geçiniz. Hayır ise, soru 3'e geçiniz.)

Evet ()

Hayır ()

*AR-GE: Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2) Yatırımın türünü belirtiniz.

- İlave Yatırım Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs. alımı veya kiralanması
 Teknolojik Yatırım Mevcut makine, teçhizatın, bilgi sisteminin teknolojik olarak yenilenmesi
 Stratejik Yatırım İşyerinin verimliliğini ve kârlılığını artırmak için yürütülecek her türlü AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
 Diğer

3) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

- Evet 4. soruya geçiniz. Hayır 5. soruya geçiniz.

4) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- Eleman Temini
 İşbaşı Eğitim Programları
 Nakdi Ücret Desteği
 Mesleki Eğitim Kursu
 Kısa Çalışma Ödeneği
 Danışmanlık ve Yönlendirme
 Teşvikler

5) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- İŞKUR hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi değilim.
 İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum.
 İŞKUR İnternet sitesi kullanışlı değil.
 İŞKUR'da aradığım nitelikte eleman bulamadım.
 İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor.
 İŞKUR hizmetlerinden memnun kalmadım.
 Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması.
 Diğer

6) İşyerinizde toplam kaç çalışmanız bulunmaktadır?

Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM I-AÇIK İŞLER

7) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet () 7.1. soruya geçiniz.

Hayır () 8. soruya geçiniz.

7.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi	Açık işinizdeki yaş kriterinizi belirtiniz.	Açık işiniz için cinsiyet tercihinizi belirtiniz	Açık işinizde engelli personel çalıştırmak ister misiniz?	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler *			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? **			
						1.	2.	3.	1.	2.	3.	
		1. Lise altı	1. 15-24	1. Kadın	1. Evet							
		2. Çıraklık	2. 25-34	2. Erkek	2. Hayır							
		3. Genel lise	3. 35-44	3. Cinsiyet önemli değil	3. Fark etmez							
		4. Meslek L.	4. 45 ve üstü									
		5. Meslek yüksekokulu										
		6. Lisans										
		7. Lisansüstü										
		8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.										

*Önem derecesi EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1. En önemli olacak şekilde sıralanmalıdır.)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1, EN FAZLA 3 tanesini işaretleyiniz.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM IV – GELECEĞİN MESLEKLERİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

11) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz meslekler (*Geleceğin Meslekleri*) nelerdir? (sıklıkla talep ettiğiniz değil, sektörünüzde ileride öne çıkacak mesleği yazınız) (*İsteğe bağlı*)
(.....)

12) İşyerinizi dijital dönüşüm (bir işletmenin iş akışlarına dijital teknolojinin entegre edilmesi süreci) kapsamında nasıl değerlendirirsiniz?

İşyerimde internet, bilgisayar dâhil herhangi bir teknoloji kullanmıyorum. ()

İşyerimde temel teknoloji araçlarından (internet, bilgisayar) faydalanıyorum. ()

İşyerimde çoğu iş ve işlemler dijital (elektronik) ortamda gerçekleştirilmektedir. ()

İşyerimde iş ve işlemlerimde bulut bilişim, büyük veri, yapay zekâ, artırılmış gerçeklik, nesnelerin interneti ve 3D (üç boyutlu) yazıcılar gibi araçlarından en az birini kullanıyorum. ()

13) Son bir yıl içerisinde işyerinizde dijital dönüşüm kapsamında gerçekleştirdiğiniz ilerleme düzeyini belirtiniz.

İlerleme kaydedilmedi. () (14. soruya geçiniz)

Kısmen ilerleme kaydedildi. () (15. soruya geçiniz)

İlerleme kaydedildi. () (15. soruya geçiniz)

14) İlerleme kaydedememe sebebiniz nedir?

(.....)

15) İlerleme kapsamında gerçekleştirilen faaliyetleriniz nelerdir?

(.....)

16) Dijital dönüşümün işyeriniz için önemli olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet () (17. soruya geçiniz)

Hayır () Anketimiz tamamlanmıştır. Teşekkür ederiz.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

17) İşyerinizde dijital dönüşümün en çok hangi alana katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz? *(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)*

Ürün Kalitesi () *(İhtiyaçları ve beklentileri karşılayabilme.)*

Üretim Verimliliği () *(Üretim sürecinde kullanılan kaynaklardan etkin yararlanabilme.)*

Üretim Esnekliği () *(Değişen üretim tekniklerine ve yeni ürünlere uyum sağlayabilme.)*

İnovasyon/Yenilik ve Ürün Geliştirme () *(Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)*

Nitelikli İstihdama Erişim ()

Müşteri Hizmetleri/Satış Sonrası Hizmetler ()

Rekabet Gücünün Korunması/Artırılması ()

Satış ve Pazarlama ()

Muhasebe ve İnsan Kaynakları ()

İş Sağlığı ve Güvenliği ()

Lojistik/Taşımacılık ()

Denetim/İzleme ()

18) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında önemli gördüğünüz beceriler nelerdir? Önem derecesine göre en az 1 tanesini 1. en önemli olacak şekilde sıralayınız.

İnovasyon/Yenilik () *(Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)*

Analitik Düşünme/Akıl Yürütme ()

Teknolojiyi Kullanma Becerisi ()

Koordinasyon ve Zaman Yönetimi ()

Dijital Okuryazarlık ()

Programlama ve Planlama ()

İçerik, Ürün ve Hizmet Geliştirme ()

Veri Analizi ()

19) İşyerinizde varsa dijital dönüşüm alanında çalışanların mesleklerini belirtiniz. *(İsteğe bağlı) TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.*

Diğer (.....)

20) İşyerinizde dijital dönüşüm alanında eleman ihtiyacınız varsa mesleklerini belirtiniz. *(İsteğe bağlı) TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.*

Diğer (.....)

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

21) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında aşağıda yer alan hangi alanların geliştirilmesine daha çok ihtiyaç duyulmaktadır? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

Yapay Zekâ () (Bilgisayar ile ilişkili bir sistemin insan davranışları sergileyebilmesi.)

Büyük Veri () (Çeşitli kaynaklardan elde edilen verilerin işlenebilir duruma getirilebilmesi.)

Nesnelerin İnterneti () (Nesnelerin birbiriyle ya da daha büyük sistemlerle bağlantılı olması.)

Bulut Bilişim () (Diğer kullanıcılarla dijital verileri paylaşma imkânı sağlayan bilişim hizmeti.)

Siber Güvenlik () (Dijital kaynakları kötüye kullanımdan koruyabilme.)

Sanal Gerçeklik ()

Uygulama Geliştirme ()

Dijital Okuryazarlık ()

Sistem/Ağ ()

Veri Analizi ()

İş Analizi ()

Diğer (.....)

Herhangi bir alanın geliştirilmesine ihtiyaç duyulmamaktadır. ()

22) Dijital dönüşüm sonucunda mevcut istihdamınız nasıl etkilendi?

Arttı ()

Değişmedi ()

Azaldı ()

23) Dijital dönüşüm ile birlikte sektörünüzde istihdamın azalacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz.

(.....) **TMS Eklenecek.**

2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.